

AMIRALEN

Amiralen

en sann skepparhistoria i fem akter

av Christian Lanciai (1994).

Personerna:

Kardinal Rodrigo Borja, senare påven Alexander VI
Vanozza, kardinalens älskarinna
Bartolomeo Colombo, även kallad Bartolomé och Barto
Cristoforo Colombo, senare även kallad Cristóbal Colón, känd som Columbus
Giulia Colombo, deras syster
Giacomo Colombo, senare präst
Giovanni Cabotto, senare känd som John Cabot
Martin Behaim, tysk geograf
Amiral Dulmo de Terceira av Portugal
Konung Ferdinand av Kastilien
Drottning Isabella av Aragonien
Doktor Juan Sanchez, rådgivare
Hernando de Talavera, inkvisitor
Beatriz, Columbus naturliga hustru
Diego och Fernando, hans söner
Kapten Martín Alonzo Pinzón
Kapten Vicente Yanez Pinzón
Diego Henriquez de Harana, konstapel
Juan Cosa
Peralonso Niño
Francisco Niño
en utkik
andra matroser
Cristóbal Quintero, styrman
Luis Torres, tolk
Yego Clone, inföding, Columbus adopterade son
Bernardo Buil, broder i inkquisitionen
Tomás de Torquemada, storinkvisitor
Doktor Chanca
Bernal de Pisa, kronans agent
Juan Niño de Moguer, konstapel
Guacanagarí, indianernas hövding på Hispaniola
en indian
Juan Fonseca, ärke diakon och handelskammarens president i Sevilla
två bankirer
en tjänsteman

Francisco Roldán, överdomare i Santo Domingo
en vaktman
Kapten Alonzo Ojeda, äventyrare
Amerigo Vespucci, florentinsk resenär
Pedro Henriquez de Harana, den förste Haranas kusin (*samma skådespelare*)
Don Francisco de Bobadilla, Hispaniolas förste guvernör
Kapten Antonio Torres
hans styrman
Ovando, Hispaniolas andre guvernör
Kapten Pedro Terreros
en förskräckt tjänare
andra tjänare, uppvakning, sjömän, kolonialister och löst folk i Bristol.

Handlingen utspelar sig i Spanien och Nya Världen under tiden för Columbi fyra resor
1492-1506, med två inledningsscener i Rom och Bristol.

Copyright © Christian Lanciai 1994

Amiralen

Akt scen 1. Rom, hos kardinal Borja, 1466.

Kardinalen (läser ett brev, har fyra barn på besök) Jaså, kusin Domenico skickar sina medellösa barn till mig, fräck som vanligt, fräck ända in i döden! Nå, låt oss se på de osnutna ungarna! Vad duger ni till, näsvisa barn? Gav er far någon hut i kroppen? Knappast! Stå inte där och skäms! Ingen i vårt släkte har någonting att skämmas för! Tvärtom! Upp med hakan! Du där! Bartolomeo! Är det så du heter?

Bartolomeo Ja, ers högvördighet.

Kardinalen För er är jag bara farbror Roderigo. Kom ihåg det! Jag sviker inte mina släktingar, såvida de inte förtjänar det! Vad vill du göra, Bartolomeo?

Bartolomeo Jag vill härifrån.

Kardinalen Fräck är han redan som far sin. Men hans instinkt är god. Varje vettig människa som vet något om Rom vet att det bästa han kan göra är att bege sig så långt härifrån som möjligt. Bartolomeo vet ännu ingenting om Rom men känner ändå hur läget är. Jag är imponerad.

Men jag kan inte ta er an gratis. Jag har för många kusiner och släktingar som snyltgäster redan och särskilt från Spanien. Alla är lika ynkliga som ni. Gör skäl för att ni vågar leva, annars tar jag inget ansvar för er, och ni går under. Fyra barnalik mer eller mindre betyder ingenting i Rom. De rinner ut i kloaken. Min försmakare dog i förrgår. Vill någon av er ta platsen?

Bartolomeo Inte jag.

Kardinalen Fräckis! Du då, Cristoforo?

Cristoforo Vad ska jag göra?

Kardinalen Smaka av all mat och dryck jag får innan jag själv smakar den. Om den är förgiftad dör du i stället för mig. Du kan börja genast. Få se vad du duger till. (*knäpper med händerna. En tjänare bär in en bricka med ett nyinkommet vin. Kardinalen håller upp en bägare och ger den till Cristoforo.*)

Bartolomeo Gör det inte, Cristoforo.

Kardinalen Var inte rädd, Cristoforo. Du kan inte leva om du är rädd. Det värsta som kan hända dig när du dricker detta är att du dör. I så fall har du i alla fall vågat leva.

Cristoforo Ingen ska någonsin kunna säga att jag var feg. (*dricker och överlever.*)

Kardinalen Du får platsen, om du vill ha den.

Bartolomeo Vad blir Cristoforos lön?

Kardinalen Tjugo gulddukater om året. (*Barnen häpnar.*)

Cristoforo Jag tar den.

Kardinalen Du är klok, Cristoforo. Du har tagit anställning hos rätt person. Vi ska båda överleva.

Giulia Och vad får vi andra?

Kardinalen Bartolomeo, du kan få plats i Vatikanbiblioteket.

Giulia Varför skulle han bli dammig där?

Kardinalen Där finns två tusen fem hundra tjugosju volymer på latin och grekiska att forska i.

Giulia (tittar på sin bror B. som tittar ner i golvet) Mer?

Kardinalen Sju hundra fyrtiosju kartor och sjökort över hela världen.

Bartolomeo (tittar upp) Jag tar platsen.

Kardinalen (skrattar) En blivande geograf, på min ära! Du har valt framtidens yrke, min son!

Giulia (indikerar minsta brodern Giacomo) Och han?

Kardinalen Han får väl bli präst, eftersom hans bröder inte blir det. Och du, min sköna, ska få en anständig uppfostran, som det anstår en ung dam.

Giulia Som era älskarinnor? Nej tack! (*flyr*)

Kardinalen Fräcka barn, på min ära, fräcka till tusen som deras far och hela vår fördömda släkt! Men jag fick i alla fall en försmakare utom två parasiter. Och det är åtminstone ruter i barnen! Tag hand om dem, Vanozza!

Vanozza (kardinalens älskarinna) Kom, barn, ska ni få mat och rena kläder!

(De tre pojarna följer motvilligt med henne ut.)

Kardinalen Judesvin är de allihopa, men jag ska göra folk av dem. Något ska salig Domenico få ut av att han så hjärtligt förkastade sin otidsenliga religion!

Scen 2. En pub i Bristol 1479 (ett antal år senare).

(Cristoforo, en rödhårig ung man med blåa ögon, vid baren.

Det övriga klientelet sjaskigt pubfolk, dagdrivare, lösdrivare, smugglare, pirater och horor.)

Giovanni (kommer fram) Cristoforo! (*Denne vänder sig om.*)

Cristoforo (halvt drucken) Känner vi varandra?

Giovanni Jag har sökt dig i årtal!

Cristoforo Du måste vara italienare.

Giovanni Vi är från samma stad och sitter i samma båt!

Cristoforo Hur så?

Giovanni Tror du inte jag vet hur mycket du har rest! Tror du inte att jag känner till allt om din karta över Nya Irland!

Cristoforo Vem är du?

Giovanni Giovanni Cabotto. Jag behöver en kapten för en resa västerut.

Cristoforo Västerut? Det finns ingenting västerut.

Giovanni Försök inte. Du har varit besatt av tanken att få finna Asien västerut sedan du föddes.

Cristoforo Hysch! Inte så högt! Det är en hemlighet!

Giovanni Inte för mig, din ödesbroder.

Cristoforo Vad har du för förslag?

Giovanni Jag ämnar genomföra en expedition västerut över havet för att återupptäcka Vinland.

Cristoforo Tror du det har existerat?

Giovanni Om Grönland existerar så existerar också Vinland.

Cristoforo Grönland är förlorat. Det har inte hörts något från någon av dess sexton kyrkor på över åttio år.

Giovanni Jag vet. Alltså existerar Grönland. Alltså existerar Vinland.

Cristoforo Och du vill ha mig med?

Giovanni Och min son Sebastian. Men du har större erfarenhet. Du är den rätte kaptenen.

Cristoforo Och hur tänker du finansiera en sådan expedition? Tänker du bygga skeppen själv?

Giovanni Det är bara det som är haken. Jag måste få kungen av England att sponsra mig.

Cristoforo Det gör han säkert. Lycka till.

Giovanni Är du inte ens intresserad?

Cristoforo Hör på mig, Giovanni Cabotto. Du kan säkert få dina skepp av kungen – om tjugo år. Själv har jag viktigare affärer på gång.

Giovanni Du vill alltså komma först över Atlanten?

Cristoforo (ser Giovanni djupt i ögonen) Vi skulle kunna bli utmärkta partners. Vi förstår varandra och kan läsa varandras tankar. Men tyvärr måste vi i stället bli konkurrenter och rivaler. Jag tror inte på ditt förslag, Giovanni. Det är för orealistiskt och för besvärligt.

Giovanni Har du en bättre idé?

Cristoforo Jag söker efter en enklare lösning. Ingen har tagit sig över Atlanten härifrån England. Det finns isberg där ute som krossar allt i sin väg.

Giovanni Leif Eriksson klarade av det.

Cristoforo Han hade nybörjartur och visste inte vad han gjorde.

Giovanni Men vi har bättre rustade skepp idag, och vi har kompassen.

Cristoforo Just det. Du tänker längs rätta banor. Men jag vill klara mig själv.

Giovanni Synd. Vi hade behövt dig. Med dig hade vi säkert klarat det.

Cristoforo Ni klarar det säkert utan mig – om tjugo år.

Giovanni Och du vill inte vänta så länge?

Cristoforo Jag efterlyser en säkrare plan.

Giovanni Du har den kanske här. (*tar fram ett brev.*) Jag har ett brev till dig från Genua.

Cristoforo Från Genua?

Giovanni Från din bror Bartolomeo.

Cristoforo (öppnar det) Faktiskt. Det är daterat augusti 1476. (*förmanande till Giovanni*) Det är tre år försenat!

Giovanni Skyll dig själv, som varit oanträffbar så länge. Ingen post går till Nordsjön. Skriver han något intressant?

Cristoforo I högsta grad. Han har seglat med kapten Pestrello ända till Fernando Po, och han är engagerad i att hjälpa portugiserna finna en sjöväg runt Afrika till Indien.

Giovanni Ett annat tjugoårsprojekt.

Cristoforo Kanske.

Giovanni Vilket tror du mera på?

Cristoforo Min broders. Han har åtminstone kartor att gå efter. Det var han som smugglade ut kartan med Nya Irland till mig från Vatikanen.

Giovanni Och därför fick han sparken.

Cristoforo Nej, vi lämnade alla Vatikanen för att rädda våra liv. Han är nu kartograf hos kungen av Portugal. Han har tillgång till alla Henrik Sjöfararens sjökort. Ingen vet mera om geografi idag än vetenskapsmännen i Portugal.

Giovanni Så du reser dit.

Cristoforo Men jag önskar dig lycka till, Giovanni. Ditt företag kommer säkert att lyckas med mycket tålamod och uthållighet. Det är det jag saknar. Jag vill ha allting genast, och jag vill hitta genvägar.

Giovanni En våghalsig äventyrare kan sluta illa.

Cristoforo Tror du att jag reser utan säkerhet? Det är den säkerheten du saknar än så länge.

Giovanni Så vi får önska varandra lycka till.

Cristoforo Med allt mitt hjärta, kollega. (*kramar honom hjärtligt och går.*)

Giovanni England eller Portugal? Jag tror mera på England.

Scen 3. Vid det kungliga hovet i Portugal. 1487.

Bartolomeo Ta det nu lugnt, Cristoforo.

Cristoforo Hur skulle jag kunna ta det lugnt? Våra liv avgörs ju i denna stund!

Bartolomeo Nej, Cristoforo. Om det blir nej är inte våra liv förlorade. Då kan vi börja på nytt i Spanien.

Cristoforo Det har tagit oss fem år att rulla stenen upp till toppen! Jag kan inte acceptera att den skulle rulla ner igen! De måste ge oss uppdraget!

Bartolomeo Ingen kan tvinga dem.

Martin Behaim (öppnar dörren) Mina herrar, jag har äran att meddela er att kommissionen har kommit fram till ett beslut.

Cristoforo (lägger handen på värjan) Din smilande lismare, om du har påverkat dem i negativ riktning ska du få se på fan!

Bartolomeo Lugna dig, Cristoforo! Rör inte den giftiga ormen!

Cristoforo Om jag ändå hade låtit dig spetsa honom då när hans nidingsverk blev uppenbarat!

Bartolomeo Då avhöll du mig, och nu avhåller jag dig.

Cristoforo (med en kraftansträngning) Nåväl, jag ska ge mig till tåls. Det kan ju ha blivit ett ja.

Behaim (lugnt och leende som förut) Välkomna in, mina herrar!

(Väggarna glider i sär och blottar ett praktfullt kungligt mottagningsrum, där den kungliga marinkommissionen sitter församlad, inalles 16 personer utom Martin Behaim, höga adelsmän och prelater. Cristoforo och Bartolomeo träder in.)

Amiral Dulmo de Terceira Beträffande petitionen från Christophorus Columbus att få föra en flotta i Hans Majestäts tjänst västerut över oceanen har frågan nu debatterats i två timmar, och alla kommissionens medlemmar har röstat i saken. Då utgången av röstningen är precis åtta svarta kulor mot åtta vita måste vi hänskjuta ärendet till Hans Majestät kung Johan att fälla ett avgörande.

Behaim Ett ögonblick, mina herrar.

Amiralen Har ni ännu något att anföra, herr Behaim?

Behaim Mina herrar, vår överläggning har utgått från messer Bartolomeus Columbus uppfinning här bestående av en jordglob, ett runt klot på vilket han har klistrat fast Pozzo Toscanellis epokgörande världskarta. Emellertid kan bröderna Columbus ha beskurit Toscanellis världskarta med 45 longitudgrader eller så, helt enkelt för att sälja sin idé.

Amiralen Herr Behaim, vi har redan tagit detta under övervägande. Detta trick betyder inte att idén måste vara dödsdömd.

Behaim Nej, just det, inte alls, mina herrar. Men bara för att herr Columbus presenterat en god idé behöver han inte vara rätt man att genomföra den.

Amiralen Förklara er.

Behaim Det har kommit till vår kännedom att herr Columbus regelbundet besöker en viss Doña Amalia Lopes i slummen.

Cristoforo Din skurk!

Bartolomeo (håller honom) Lägg band på dig, för Guds skull! Saken är inte avgjord ännu!

Behaim Denna doña Amalia Lopes är ingen mindre än Christophorus Columbus egen hustru doña Felipa Perestrello de Colón, som sagde herr Columbus förskjutit till ett liv i slummen efter att hon visat öppen otrohet och därefter blivit havande.

Cristoforo Din tyska djävul! Finns det något nedrigare än att använda en hederlig människas olyckor i hans privatliv emot honom bara för att sinka honom!

Bartolomeo Håll tyst!

Amiralen Vi kan inte skicka ut en kapten på ett så allvarligt uppdrag med en så allvarlig skandal i land.

Behaim Det är det jag menar.

Cristoforo Han ljuger! Hon valde själv att flytta in i slummen under falskt namn! Det är den här lurendrejaren från Nürnberg som själv är far till barnet! Vi har närt en huggorm vid vår barm!

Behaim (kallt) Bevisa anklagelsen.

Amiralen Herr Columbus, är det sant att er hustru gjort sig beryktad för att även ta andra älskare in under sitt tak utom eventuellt herr Behaim?

Cristoforo Ja, ers nåd, det är tyvärr sant.

Amiralen Ändå anklagar ni herr Behaim för att vara far till hennes andra barn?

Cristoforo Ja, ers nåd. Han var hennes första älskare, men han tog henne med våld.

Behaim (kallt) Bevisa det.

Cristoforo Din hala orm, du tror att du kan behandla mig hur som helst bara för att du gjort mig till en hanrej!

Behaim Mina herrar, Ser Christophorus Columbus tog själv denna fru från sin egen bror just när han skulle gifta sig med henne.

Amiralen Är det sant?

Bartolomeo Min bror kom hem från Bristol just när jag skulle gifta mig. Min brud stoppade själv bröllopet och bad att få gifta sig med min bror i stället. Han tackade ja, och jag avstod.

Amiralen Varför tackade ni ja till en brud som så lätt kunde byta man? Förstod ni inte att en sådan brud knappast var tillräknelig?

Cristoforo Jag trodde hon älskade mig.

Bartolomeo Medge att min bror ser mycket bättre ut.

Behaim Det var inte därför han gifte sig med henne. Det var för hennes hemgifts skull. Hon förde ju med sig kapten Perestrellos arkiv och Toscanellis samlade verk, som ingen annan kände till.

Amiralen Varför avstod ni så lätt från Doña Felipa, Ser Bartolomeo?

Bartolomeo Jag förstod att hon bara skulle vålla problem. Och det var bättre att min bror fick Toscanellis arbeten än jag.

Behaim Mina herrar, med tanke på att bröderna Columbus har ett så tilltrasslat privatliv, som behöver redas upp, föreslår jag att en annan i stället får leda expeditionen.

Cristoforo Du menar förstås dig själv, din hund!

Behaim Vem är lämpligare? Ni är bara utländska judar som inte ens vet om ni är italienare eller spanjorer. Jag skulle segla ut med enbart portugisiska kaptener och sjömän.

Cristoforo Du stjäla vår plan ifrån oss!

Behaim Inte alls. Kommissionen bestämmer.

Amiralen Tyvärr, Ser Christophorus och Bartolomeus Columbus, måste jag bifalla Ser Behaims plan som mera förnuftig. Era affärer är för orediga.

Cristoforo Res då, din ärkeknöl och förrädare, men utan mina kartor! Trotsa stormarna och riskera skeppsbrott vid varje ögrupp i Atlanten, om ni hittar dit! Skyll inte på mig sedan när du kommer tillbaka med ingenting annat i bagaget än ett fullkomligt fiasko och din svans mellan benen! Stick för Guds skull hem till Tyskland, din värdelösa landkrabba! (*går i raseri. Bartolomeo följer efter.*)

Amiralen Nå, Ser Martin Behaim, det är bäst att ni lyckas.

Behaim Jag kommer att lyckas.

Amiralen Som ni lyckades med Columbus fru, som nu ligger döende i vanära?

Behaim Är hon döende?

Amiralen Ja, om inte redan död. Och bröderna Columbus är förmodligen redan på väg till det spanska hovet. Vi har bara er kvar att satsa på nu, herr Martin Behaim.

Scen 4. Inför spanska hovet i Salamanca.

(Kungaparet i högtidsskrudar med prelater och höga ämbetsmän.)

Ferdinand Mycket talar för företaget, men mycket talar också emot det.

Sanchez Vad som mest talar för det är guld. Har ert majestät råd att säga nej till guld?

Ferdinand Jag vet. Därför har jag gett honom fem minuter. Men inte en sekund mer! Släpp in den egendomlige genuesaren!

(*Columbus blir införd.*)

Kapten Columbus, efter noggrant övervägande i några månader har vi beslutat att ge er en audiens på fem minuter. Om ni har ytterligare något argument för företaget som vi ännu inte har hört ber vi er framföra det nu.

Columbus Bara det, ers majestät, att ni ingenting har att förlora på företaget. Tre små skepp är en bagatell för er. Antingen kommer vi hem igen med århundradets monopol åt er, eller också har ni bara förlorat tre små skepp.

Ferdinand Och för mitt guld är ni beredd att riskera ert liv?

Columbus Jag menar mig ha riskerat det mera förut.

Ferdinand Ändå vägrade kung Johan av Portugal stödja ert företag, och den flotta västerut som Martin Behaim fick ansvaret för slogs sönder mot Azorerna, och han kom ärelös tillbaka.

Columbus Han hade inte mina sjökort och tog fel rutt. Min rutt är idiotsäker.

Ferdinand Jag vet. Ni ämnar följa de sydöstra vindarna söder om Kanarieöarna ut och komma tillbaka med de nordvästra atlantvindarna. Det låter nästan för enkelt. Men vi kan inte säga ja till företaget.

Isabella Men inte heller nej.

Ferdinand Vi måste erövra Granada först. Så länge vi har araber kvar i landet kan vi inte känna oss säkra. När vi frälst hela Spanien kan vi börja tänka på andra länder som Indien, Cathay och Cipangu.

Columbus Och när blir det?

Ferdinand Tidigast 1492. Men ni kan hjälpa oss med företaget. Ni kan ju rita kartor, och ni har kontakter. Ta er in till Granada, spionera för oss, rita kartor över hela det moriska området, och när Granada är fallet kan vi återkomma till saken.

Columbus Ni säger alltså inte nej.

Isabella Men inte heller ja.

Ferdinand Under tiden kanske er bror hinner hem från England och Frankrike. Dessa länder lär också säga nej till er plan. Därmed är Spanien er enda möjlighet, och ni får vackert vänta tills Spanien eventuellt får tid och råd.

Talavera En fråga, kaptен Columbus. Tror ni verkligen att jorden är rund?

Columbus Alla sjömän vet att den är rund av egen erfarenhet. Man behöver bara studera ett avseglande skepp tills det försvinner för att förstå att jorden kröker sig åt alla håll.

Talavera Och om kyrkan påstår annorlunda?

Columbus Färre och färre påstår annorlunda. Om kyrkan gör det kommer den att ändra sig.

Talavera Och om ni verkligen reser västerut och inte alls kommer till Kina eller till Indien utan till ett helt annat land, som inte bevisar att jorden vare sig är rund eller ändlig?

Columbus Det är en risk jag är beredd att ta.

Ferdinand Är ni nöjd, Hernando de Talavera?

Talavera Jag är nöjd.

Ferdinand Då var det allt. Gå!

Columbus Jag har väntat i två år på denna audiens. Hur länge får jag vänta innan jag hör från Ers Majestät igen?

Ferdinand Minst två år. Det beror på när Granada faller.

Isabella Tålamod, Cristóbal Colón.

(*Columbus går.*)

Ferdinand (sätter sig) Detta är ett gyllene tillfälle. Vi kan slå två flugor i en smäll och tjäna på affären. Om vi befriar oss från alla judar samtidigt som araberna kan vi få judarna att betala för expeditionen, vars vinstmöjlighet onekligen är lockande.

Sanchez, dina judar kan få en ny värld att utvandra till om ni lånar oss pengar till Columbus expedition.

Sanchez Ers majestät, ni bestämmer, jag lyder.

Scen 5.

Columbus Santangel har räddat mig. En judisk bankir ställer upp med en oerhörd summa – för vad? Ingen vet. Samtidigt skall alla judar fördrivas för alltid från Spanien, och de trängs ihop på mögliga skorvar som ingen annan vill segla med. Vad betyder detta samtidiga brott med ett stort förflutet och denna totala öppning mot en okänd framtid?

Isabella (inträder) Jag ville tala med er ett slag, amiral Columbus.

Columbus Jag har väntat på er länge.

Isabella Ni vet att ni får segla?

Columbus Granada är fallet. Det var ett halvt löfte redan innan det föll.

Isabella Vår hovfinansminister Santangel tvingade Ferdinand att sanktionera företaget. Annars hade Santangel genomdrivit det ändå med egna medel. Ferdinand kunde inte acceptera någon konkurrens om en eventuell ära.

Columbus Varför drev Santangel saken så hårt?

Isabella Fråga honom. Men medge att ni drev på honom. Vad väntar ni er att finna där ute?

Columbus Alla österns rikedomar.

Isabella Är ni inte rädd inför att resa vart ingen har rest förut?

Columbus Om man är rädd för det okända är man rädd för livet.

Isabella Medinaceli säger att ni är världens djärvaste man. Hur kan man vara så djärv när man ser så oskyldig ut?

Columbus Skenet bedrar. Jag förlorade min oskuld för århundraden sedan.

Isabella Ändå ser ni alltjämt ung ut. Hur gammal är ni?

Columbus Fyrtio.

Isabella Ni verkar yngre trots de gråa håren.

Columbus Även ni, min drottning, verkar på något sätt evigt ung. Ibland känns det som om vi var syskonsjälvar.

Isabella (ser bort) Jag har känt så också. Vi förstår varandra. Min ungdom ser ni dock inte med ögonen utan med själen. Det är vänligt av er. Kommer ni inte att känna hemlängtan när ni är där ute?

Columbus Jag har inget hem.

Isabella Är ni inte gift?

Columbus Min hustru dog.

Isabella Jag beklagar.

Columbus Det var länge sedan i ett annat land.

Isabella Ibland avundas jag er samtidigt som jag beundrar er. Ibland tänker jag: tänk om man vore fri som ni.

Columbus I politiken kan man aldrig bli fri.

Isabella Och ni är ensam. Helt ensam?

Columbus Nej, jag har två söner.

Isabella Är de gamla nog att förstå ert företag?

Columbus Den ena kanske.

Isabella När ni är där borta, var ingen har varit förut – vill ni då tänka på er drottning? Hon kommer att tänka på er.

Columbus Våra tankar kommer då att mötas över havet.

Isabella Ni är en sann italiensk sjöman, Cristóbal Colón. Kom tillbaka – för mitt höga nöjes skull.

Columbus Det ska bli mitt höga nöje att göra mitt bästa för den sakens skull.
Isabella Tack. (går)
Columbus Tärningen är kastad. Nu börjar framtiden. Farväl, du vidskepelsens historia, du gamla grymma religiösa skrockvärld, med all din avskyvärda egoistiska politik! Havets frihet är det enda för mig, och där finns framtiden.

Scen 6. Hos Beatriz och barnen.

Beatriz Jag är bara hans älskarinna men mer för honom än en fru. En sjöman bör aldrig gifta sig, på det att han alltid må komma tillbaka. Om han gifter sig blir oron och risken för att han skall förgås större. Han ville inte gifta sig med mig just för att han var sjöman. Jag har respekterat hans klokhet.
Columbus (kommer in) Beatriz, det är dags. Vi seglar i morgon.
Beatriz Samtidigt som de sista judarna?
Columbus Ja. Det är ett märkligt sammanträffande.
Diego (samma skådespelare som spelade Cristoforo som barn) Pappa, varför får jag inte följa med?
Columbus Du är för liten. Nästa gång, kanske.
Diego Jag önskar jag vore stor tillräckligt.
Columbus En gång blir du det.
Beatriz Säg farväl till lille Fernando. (pilten på Beatriz arm)
Columbus Adjö, gubben min. Pappa kommer snart tillbaka.
Fernando (börjar gråta)
Columbus Såja, ta det inte så allvarligt.
Beatriz Bli den bästa sjömannen i världen, och kom tillbaka.
Columbus Det kan du skriva upp. Vårt enda dåliga tecken är att Bartolomeo inte har hört av sig.
Beatriz Han kommer medan du är borta.
Columbus (till Diego) Ta nu hand om din mor och din bror.
Diego Jadå, pappa.
Columbus (omfamnar Beatriz) Farväl, min älskade. Jag är alltid hos dig.
Beatriz Jag vet det. Jag känner det. Därför vet jag när du kommer att dö. Därför vet jag att du den här gången kommer helskinnad tillbaka.
Columbus En bättre försäkring kan man inte ha. Farväl!
Beatriz (ej utan tårar) Farväl! (Även Diego vinkar, och kanske lille Fernando på Beatriz arm.
Columbus går.)

Akt II Scen 1.

(Columbus kommer ombord på Pinta.)

Columbus Varför dröjde ni så länge? Vi har väntat på er i två veckor!
Pinzón Vi hade otur. Vid det första hårda vädret lossnade rodret. Att vi kom fram hit till Gomera alls var ett under.
Columbus (synar roderhaveriet) Hur gick det till exakt?

Pinzón En väldig våg liksom lyfte hela rodret ut ur skeppet. Det var tur att det hände nu och inte senare.

Harana Ni kunde ha dränkt oss alla inklusive er själv.

Pinzón Vad är det du säger, din självbelätne parasit?

Harana Kapten, jag är kanske ingen sjöman, men jag känner igen märken efter en kofot när jag ser dem. Detta var sabotage.

Pinzón (till Columbus) Tänker ni låta den lusen stå där och tala så till mig?

Columbus Som sjökonstapel har han rätt att göra det. Om det finns skäl att misstänka sabotage är det hans skyldighet att göra det. Och då måste vi förhöra alla som var i närheten av rodret vid olyckan. Vi får börja med vakten.

Pinzón Vakten? Paco Pinzón, min broder? Vill ni dra vanära över hela min familj? Den här resan börjar för bra. Det är lika bra vi vänder genast.

Columbus Kapten Pinzón, er moral förvånar mig. Det låter nästan som om ni själv....

Pinzón Förstår ni inte att jag var tvungen att göra det? Jag sade ju det från början! Det är självmord att segla över oceanen med tvärsegel! Latinsegel är det enda säkra! Och när Niña med sitt latinsegel blev på efterkälken hade jag inget annat val än att få Pinta ännu längre efter. Annars hade ni aldrig blivit övertygade. Jag gjorde vad jag måste. Det var för hela expeditionens bästa.

Columbus Så bara för att du inte tror på mina tvärsegel ordnar du med ett sabotage....

Pinzón Jag svär att jag menade bara väl! Tvärsegel är livsfarliga! Jag vet det!

Columbus Ge honom litet vin. – Kapten Pinzón, ni är en utmärkt kapten och min bästa sjöman. Men lämna omdömet över expeditionen åt mig. Annars blir ni kvar i Las Palmas.

Pinzón Varför kastar ni mig inte i havet genast?

Columbus Vi behöver er och era män. Vi kan inte avvara någon för dum vidskepelses och misstags skull. Var nu en man och skärp er. Vi reparerar rodret ordentligt, och så far vi vidare.

Pinzón Nåväl, herr amiral.

Columbus Så ska det låta!

Harana (till Columbus) Han kommer att vålla trubbel under hela resan.

Columbus Klarar vi detta klarar vi alla. Vidskepelse, fördomar och småaktighet är vår enda fiende. För mig tillbaka till flaggskeppet! (*kliver över relingen*)

Harana (till Pinzón) Ni hade tur. Han gjorde ingen affär av saken.

Pinzón Han är ingen riktig kapten. En riktig kapten hade satt mig i järn för mindre.

Harana Men mycket står på spel.

Pinzón Ja, hela hans rykte. (*spottar.*)

Scen 2. Ombord på Santa Maria.

Juan Cosa Det pratas bland besättningen....

Columbus Jag vet. Den dåliga moralen sprider sig.

Juan Cosa De vet att vi redan seglat längre än den beräknade sträckan till Cipangu.

Columbus Mina beräkningar var optimistiska.

Juan Cosa Männen är det inte längre. De vill vända om.

Columbus Med eller utan amiral?

Juan Cosa Någonting i den stilen. Kaptenerna Pinzón vill ha ett kaptensmöte.

Columbus Låt dem få det.

Pinzón (utanför relingen) Anhåller om tillstånd att få komma ombord, kapten!

Columbus Bifalles. (*Kaptenerna Pinzón kommer ombord.*)

Pinzón Kapten, det här går inte längre. Det finns inget land på det här havet. Det bara fortsätter i all oändlighet!

Columbus Ni ger lätt upp, kapten Pinzón.

Vicente Yanes Pinzón Han har rätt. Ni vill bara segla oss alla åt helvete.

Pinzón Vi lägger om kursen idag.

Columbus Vad säger era män om saken?

Vicente De vill alla vända om. Ingen tror på er längre. Var för Guds skull nöjd med vad ni redan uträttat, herr amiral! Vi har seglat längre bort än någon annan tidigare! Vi har inte fastnat i Sargassohavet utan passerat det! Vi är hjältar redan som det är!

Pinzón För oss får ni gärna segla vidare, men vi vänder om.

Columbus Var tusan är min konstapel?

Peralonso Niño Han är på väg.

Columbus Det kan diskuteras vem som för rodret på Niña och Pinta, men på Santa Maria råder det inget tvivel om saken. Vi fortsätter framåt.

Peralonso Niño Här är han. (*Harana inträder.*)

Columbus Låt kapten Pinzón se rapporten, Harana.

Harana Vilken av dem? Jag tog med mig båda.

Columbus Bra. Låt honom se båda.

Pinzón Vadå för rapporter?

Columbus Om roderhaveriet före Kanarieöarna. Den ena berättar att stormen knäckte ert roder, den andra avslöjar det faktiska sabotaget. Vilkendera föredrar ni, kapten Pinzón?

Pinzón Detta är ju utpressning!

Columbus För ert eget bästa. Om ni vänder om mot amiralens order blir sabotagerapporten den gällande, och då kommer ert trots även att bli anledningen till en rapport om myteri.

Pinzón Myteri! Mot hans majestäts egen flotta! Då blir jag vanärad för evigt!

Columbus Så ta er då samman, kapten Pinzón! Jag föreslår en kompromiss. Ge mig tre dagar till. Om vi inte har landkänning inom tre dygn vänder vi alla om hemåt.

Pinzón Och vad händer då med rapporterna?

Columbus Vi glömmer både sabotagerapport och myteri.

Pinzón Tre dygn, säger ni?

Columbus Tre dygn.

Pinzón Bergis?

Columbus Bergis.

Pinzón Nå, broder, tre dygn till och vi vänder tillbaka – med förstörd sabotagerapport. Det kan vi väl gå med på?

Vicente Nåja.

Pinzón Får jag sabotagerapporten! (*rycker den nästan från Harana och river sönder den i tusen bitar.*) Det är avgjort, herr amiral! Tre dygn! Inte en sekund längre!

Columbus Jag lovar.

Pinzón Kom, Vicente. (*Bröderna kliver tillbaka över relingen.*)

Peralonso Niño Tar ni inte en väl stor risk, kapten?

Columbus Det kom en landfågel till oss i morse av ett slag som är okänt i Spanien. Vi måste vara nära land.
en utkik (osynlig) Land i sikte!

alla (huller om buller) Land! Land! Land! (Alla rusar till relingen och spejar, fullständig oordning, endast Columbus är lugn.)

Columbus Dreja bi! Sätt alla segel! Vi har ännu minst sju sjömil kvar! Ta det lugnt!

Scen 3. I ett annat hörn av skeppet.

Cristóbal Quintero Har någon av er gjort det i en hängmatta förut?
en sjöman Vad fan är en hängmatta för något?
en annan En matta som hänger, förstås.
Quintero Nej, dessa indianer är mera raffinerade. Deras hängmatta är som ett stormmaskigt nät, och när man lägger sig i det blir man omsluten av nätet, som en fångad fisk. Och vid varje rörelse i nätet gungar det och svänger det. Försök, om ni kan, att gå hem i en kvinna i ett sådant nät!

Peralonso Niño Du har förstås gjort det tusen gånger redan.
Quintero Ja, man kan kanske säga, att jag bemästrat akrobatiken.
en sjöman Quintero är alltid först till kvarn och mal alltid mest.
en annan Konstigt att det finns någon oskuld kvar när vi andra kommer.
Juan Cosa Doktor Sanchez kommer.
Sanchez God morgon, Cristóbal Quintero! Du verkar helt återställd?
Quintero Har aldrig varit friskare.
Sanchez Så du har inte ett enda utslag kvar?
Quintero Nej, ingenting.
Sanchez Du kan skatta dig lycklig. Jag trodde nästan att jag måste isolera dig. Det såg ut som en farlig smitta. Gratulerar! Och god jaktlycka i fortsättningen!

Quintero Tackar.
en sjöman Vad var det med honom?
en annan Du anar inte. Det började med ett utslag på själva snoppen. Sedan blev det utslag över hela kroppen, och Quintero tappade håret. Sedan kom det vätska från såren....
Quintero Tala inte om det. Det är över nu.
Juan Cosa Det hoppas jag verkligen.
Peralonso Niño Så det var väl tur för dig att din blemma på snoppen inte blev ett kroniskt hinder för din verksamhet.
Quintero Tvärtom. Den kortvariga invaliditeten blev bara till en extra sporre, och nu knullar jag bättre än någonsin!
en sjöman Hundra om dagen?
Quintero Nästan.
Juan Cosa Här kommer befälhavarna. De ska diskutera de nya problemen.
Peralonso Niño Vad är det för problem?
Juan Cosa Mest geografiska och språkliga. Vår tolk är ju nästan oduglig då ingen här i Cipangu kan vare sig latin, grekiska, arameiska, hebreiska eller ens arabiska.
(Tolken Luis Torres, Columbus, bröderna Pinzón, Harana och andra inträder, samt infödingen Yego Clone.)
Columbus Nå, vad är nu det senaste? Vad har du kommit fram till, Luis Torres?
Torres Vi är i alla fall inte helt ute och simmar. Allt tyder på att vi är i någon yttre arkipelag till antingen Cathay eller Cipangu.

Columbus Men vi vill inte simma bland öar! Vi vill fram till fastlandet!

Pinzón Och var fan finns allt guld det som vi kom hit för?

Torres Somliga indianer talar om ett stort land som heter Cubanacan. Detta kan vara något av den store Khanens av Cathay besittningar.

Columbus Ja, det måste det vara.

Pinzón Men allt guld det skulle ju finnas i Cipangu!

Torres Även Guacanagarí, var vi landsteg, och Caniba tyder på direkta förbindelser med Khanen.

Pinzón Har vi då farit förbi Cipangu? Det skulle ju ligga längre österut än Khanens Cathay.

Torres Det har även talats om ett land Cibao längre västerut....

Pinzón Cibao! Där har vi det! Det måste vara Cipangu! Hur kommer man dit?

Columbus Vi tror verkligen att Cibao är Cipangu. Och just därifrån kommer det enda guld vi hittills har sett....

Pinzón Sätt segel! Vi åker direkt dit!

Columbus Det är bara det, att Cibao ligger söder om oss fastän det borde ligga åt nordväst.

Torres Invånarna i Cibao har också konstiga matvanor. Vi har förgäves försökt få klarhet i detta. Våra vänner Arawakerna är livrädda för Kariberna, som de kallar dem.

Pinzón Varför?

Torres Berätta, Yego Clone.

Yego Clone (utför en regelrätt uppvisning av underliga beteenden och läten.)

Harana Vi fattar ingenting.

Torres Men av någon anledning är Arawakerna livrädda för Kariberna. Ingen Arawak vill följa med dit.

Vicente Är det trolldom?

Torres Jag tror inte det.

Yego Clone Karib! Karib! (biter en sjöman kraftigt i armen och tuggar.) Karib! Karib! (upprepar demonstrationen tills de andra fattar.)

Torres Jag tror jag börjar förstå.

Vicente Kariberna äter människor.

Torres Just det.

Pinzón Nå, än sen? Vi har ju kanoner och eldvapen! Vad väntar vi på? Kom så hämtar vi guld!

Columbus Martin Alonzo Pinzón, du stannar här och inväntar order!

Pinzón Gör jag? Din drönare! Du hade så bråttom hit när vi aldrig kom fram, och nu när vi har allt österns guld inom räckhåll vill du hålla oss tillbaka! Vad är det för ett sätt?

Harana Det är bara disciplin, Pinzón.

Pinzón Åt helvete med all er disciplin! Nu tar jag semester! (går)

Columbus Låt honom gå. Han har bara guldfeber.

Torres Men den guldfebern gör honom farlig för alla människor som kommer emellan. Vi är inte här för att slakta indianer.

Columbus Nej, vi är här för att kristna och civilisera dem.

Torres Men Pinzón vill göra motsatsen.

Columbus Just det. Därför klarar vi oss egentligen bättre utan honom.

Scen 4. Santa Marias brygga.

Allt är mörkt, och det hörs bränningar. En båt ror fram nedanför.

Harana Ohoj, kapten! Kom ner! Det finns ingenting mer ni kan göra!

Torres (till de andra) För honom är det hans livs nederlag.

Harana Han måste inse det och resignera.

Vicente Resignera? Han? Aldrig!

Peralonso Niño Tids nog kommer han ner. Han går inte under fast skeppet går under.

Harana Kapten! Allt var Juan Cosas fel! Det var inte ert fel! Ni har gjort vad ni har kunnat!

Columbus (avtecknar sig uppe på bryggan) Låt mig gå under med Santa Maria.

Francisco Niño Aldrig, kapten! Expeditionen har lyckats även fast Santa Maria går under!

Columbus Lämna mig i fred. (*försvinner*)

Torres Vi måste göra som han vill. Annars gör vi bara saken värre.

Harana Vi kan komma tillbaka senare.

Vicente Ja, vi måste låta honom ta sitt förnuft till fånga.

Harana Ro tillbaka! (*Båten ror bort varifrån den kom.*)

Columbus (kommer fram) Mitt flaggskepp strandat och kapten Pinzón försvunnen med Pinta. Bara Niña återstår, som ensamt skall återföra oss alla till Spanien. Santa Maria blir ett vrak, och Niña kan bara ta en tiondel av hennes förnödenheter. Så slutar mitt livs triumf i ett hejdundrande fiasko.

Och hur gick det till? Satte någon henne avsiktligt på grund? Knappast, men Juan Cosa lydde inte mina order att dra henne flott med vinschen, och så gled hon bara hårdare fast på grundet. Nu kan ingenting rädda henne mer eller min ära.

Det värsta är att behöva säga stopp och vända tillbaka. Allt gick bra tills detta hände. Pinzón klarade vi oss bättre utan, men Santa Maria klarar vi oss inte moraliskt utan. Hur ska hela hennes besättning kunna trängas ombord på Niña med hela Niñas besättning? Det går inte.

Jag lever bara när jag seglar framåt mot nya djärva mål. Det värsta någon kan göra mot mig är att sätta stopp, och det har man försökt hela tiden. Nej, jag kan inte finna mig i detta nederlag. Jag stannar här.

Yego Clone (kommer försiktigt fram bärande på Columbus bagage.)

Columbus Min son, vad gör du här? Sade jag inte till dig att ge dig av? Du kan ju gå under med fartyget! (*vänder sig bort*)

Yego Clone (rycker honom försiktigt i kläderna) Jag packat allt.

Columbus Har du packat allt, du gode tjänare? Det måste ha tagit timmar. Men jag stannar här. (*vänder sig bort.*)

Yego Clone (rycker honom försiktigt i kläderna)

Columbus (irriterat) Vad vill du? Ge dig av!

Yego Clone (rycker honom försiktigt i kläderna) Förlåt mig, herre. Jag vill följa er till Spanien.

Columbus Vad säger du?

Yego Clone Jag vill följa er hem till Spanien.

Columbus (förbluffad ett ögonblick) Vill du verkligen det?

Yego Clone Ja.

Columbus Nåväl, min son. Du får följa med. Andra av ditt folk som också vill följa med får följa med. I stället grundar vi en koloni här. De som vill stanna får stanna. Därmed löser vi trängselsproblemet på hemresan. Kom, min son! Vi lämnar fartyget.

Harana (kommer tillbaka med båten) Ohoj, kapten!

Columbus Vi är redo!

Scen 5. Ombord på Pinta.

Pinzón Vad är det du säger, din skojare? Så amiralen är här med Niña! Ja, jag visste väl att han skulle hitta oss. Indianerna är inte så dumma som de ser ut. Sinsemellan vet de allt om oss och vad vi gör, så de visste ju att vi var här, och både den där tolken Juan Torres och den där mallapan till amiral Colón vänslas ju med indianerna. Men varför kommer han hit med Niña?

Vicente Santa Maria har förlist. Juan Cosa satte henne på grund.

Pinzón Vad är det du säger? Juan Cosa var ju delägare i Santa Maria! Varför skulle han ha satt henne på grund? Skulle han ha hatat amiralen så gränslöst?

Vicente Medge att amiralen kan vara ganska odräglig. Kanske Juan Cosa var oskyldig, han förnekade med bestämdhet allt, men faktum är att han kunde ha räddat Santa Maria och underlät att göra det fastän han fått klara order. Jag tror själv att problemet låg i den bristande kommunikationen och kontakten mellan amiralen och hans män. Han går med huvudet i himmelen, men hans män lämnar inte jorden.

Pinzón Så sant, så sant. Så han får fara hem på Niña. Rätt åt honom!

Vicente Han kommer ombord nu.

Pinzón (förskräckt) Vad säger du?

Vicente Jag skickades i förväg.

Columbus (kommer över relingen, påtagligt mer gråhårig) Martin Alonzo Pinzón, jag tackar Gud att ni inte hann längre.

Pinzón Tacka inte Gud. Tacka mig. Inte hade vi ju ensamma kunnat fara hem till Spanien. Men vad har ni gjort av Santa Maria?

Columbus Hon har förlist.

Pinzón Har ni seglat bort henne?

Columbus Nej, hon har förlist. Genom somligas försumlighet gick hon under.

Pinzón Så förargligt!

Columbus Fann ni något guld under er guldfybersfärd?

Pinzón Litet. Fann ni något?

Columbus Litet.

Pinzón Då är vi jämnspelta, som när vi började. När seglar vi hem till Spanien?

Columbus Genast.

Pinzón Inga rapporter?

Columbus Inga rapporter.

Pinzón Det vitsordet måste man ändå ge er, Cristóbal, att ni är tolerant.

Columbus Den lilla vinst vi fått uppväger allt annat. Det räcker för att intressera kronan för en ny större expedition.

Pinzón Var det det enda ni ville?

Columbus Ja, det var huvudsaken.

Pinzón Ni är en opportunistisk lycksökare.
Columbus Det kommer alla spanjorer att vara som söker sig västerut. Men jag är en aning italienare och därför en aning mera idealistisk.
Pinzón Eller fallen för verklighetsflykt?
Columbus Låt oss glömma gårdagen och leva för morgondagen, Pinzón. Det är den nya tidens melodi. Nu är det Spanien som gäller.
Pinzón Och sedan tillbaka till Cathay, Cipangu och Indiens indianer?
Columbus Förvisso. Vi har ju inte nått fram till Cathay, Cipangu och Indien ännu.

Akt III scen 1. Inför hovet.

Isabella Det gläder oss att se er här igen.
Columbus Ers majestät, det kunde ha gått värre.
Ferdinand Ändå var era förluster relativt små, och ni kompenserade dem med att grunda en koloni. Det kan bli en oerhörd spelöppning för ett monopolimperium i väster.
Columbus Jag åsyftade ingenting mindre.
Isabella Ni hade rätt från början. Ni har alltid rätt.
Columbus Jag hoppas det.
Ferdinand Nå, ni är förstås ivrig att komma ut på en ny expedition.
Columbus Snarast möjligt, ers majestät.
Ferdinand Vad sägs om sjutton skepp och en åttondel av vinsten?
Columbus Hur blir det då med min titel av vicekonung?
Ferdinand Den får ni också.
Columbus Anbudet antages.
Ferdinand Vårt privata hushålls bankir Santangel sköter om det hela. Ni får vidare upplysningar av honom.
Columbus Med sjutton fartyg ska vi kunna etablera vårt herravälde i väst bättre än med tre.
Ferdinand Det tvivlar jag inte på. Men ni måste också ta religionen med er.
Columbus Religionen?
Ferdinand Broder Buil.
(Denne, en obehaglig munk av värsta sorten, ger sig till känna med världens giftigaste och oupphörligaste leende.)
Buil (bugar sig) Jag tillhör inkquisitionen.
Columbus Jag måste protestera. Indianerna är inte mogna ännu. Jag vill inte exportera skarprättare till en jungfrulig värld.
Buil Med respekt, herr amiral, jag är inte någon skarprättare utan bara en helig broder utsänd av inkquisitionen.
Columbus Och vad är inkquisitionen annat än ett band av torterare och mördare?
Ferdinand Jag ber vår amiral att bespara oss en skandal. Han är för värdefull för oss.
Isabella Inkquisitionen har långa öron.
Columbus Det struntar jag i. Jag upptäcker en jungfrulig värld bortom horisonten som jag ser det som min heliga uppgift att utbreda civilisationen och kristendomen i. Så kommer jag hem. Vad kommer jag hem till? En kristen civilisation som bara sysslar med krig och förföljelse av oliktankande, som bränns på bål eller stryps på bål mera grymt än vad indianer

kan göra. Ni lever i mörker, ni som anordnar sådant, och jag vill inte exportera mörker till en ljus värld.

Torquemada (den gamla storinkvisitorn, reser sig) Besinna er, amiral Columbus. Er hustru är min egen kusin, och det räddar er. Men jag måste varna er. Ni kan inte stoppa inkquisitionen. Den är som en helig naturkraft som måste få uttömma sig själv. Jag har överseende med era skrupler men inte med er dumdristiga gensträvan.

Columbus Med respekt, herr inkvisitor av Guds nåde, men vad tjänar inkquisitionen till? Varför lät sig inte Spanien nöjas med att Granada föll och morerna försvann? Vad båtade fördrivandet av två hundra tusen judar till, idel goda hantverkare och handelsmän, goda ekonomer och kulturfrämjare, bankirer och vetenskapsmän....

Ferdinand Herr amiral, håll käften! Blanda inte in judarna i det här!

Isabella Det var bland annat deras fördrivande som finansierade er första expedition.

Columbus Och därför blev den inte helt framgångsrik.

Ferdinand Ni rådde inte för vad som hände, och ni skall slippa rötägg på er nästa färd. Men ni måste hålla god min inför kyrkan vad den än gör. Annars ger vi den andra expeditionen åt någon annan.

Columbus Då söker jag mig till andra hov. Lissabon är säkert intresserat.

(Kungaparet viskar sinsemellan. Även storinkvisitorn viskar.)

Ferdinand Ni måste leda vår andra expedition, amiral Columbus. Men ni måste hålla god min!

Columbus Bara om den där *(pekar på broder Buil)* sköter sig.

Buil (förbindligt) Om jag inte sköter mig är jag inte värdig mitt kall.

Ferdinand Vi ansvarar för att han sköter sig.

Columbus Då är vi för tillfället överens.

Ferdinand Bra. Gå nu. *(Columbus går efter etikettsenliga ödmjukhetsbetygelser.)*

Nå, markis de Torquemada?

Torquemada Amiralen är en fritänkare som påven. Det är bara påven som skyddar honom. Han växte upp hos honom som hans egen försmakare och räddade både hans helighets liv och fick sitt eget liv räddat av påven. Påven var då kardinal Rodrigo Borja.

Ferdinand Även det kan vi ha god nytta av. Vi behöver större generositet från hans helighets sida. Annars ger han Portugal allt.

Isabella Amiral Columbus får skriva för oss till påven.

Torquemada Jag kan diktera brevet. Men när påven dör kan amiralen bli farlig, om han har för mycket makt.

Isabella Låt oss då hoppas att han stannar där ute.

Scen 2. På Haiti (Hispaniola).

Columbus bränner upp fragment av en dagbok. Dr Chanca uppträder.

Chanca Bränner ni upp er väns dagbok?

Columbus Ja.

Chanca Är den så bedrövlig?

Columbus Den är bara fragment.

Chanca Är det därför ni bränner den?

Columbus Han ville det själv men hann inte. Jag fullbordar hans sista vilja.

Chanca Om han själv ville förstöra sin dagbok, varför skrev han den då?

Columbus Varför skriver man dagböcker om inte för att andra inte ska läsa den?

Chanca Ändå har ni läst den.

Columbus Det kan inte förnekas.

Chanca Och därför förstör ni den.

Columbus Ingen annan har läst den. Därför förstör jag den.

Chanca Ursäkta mig, herr amiral, men här är något som inte stämmer. Er handling kan tolkas som undanhållande av bevis. Hade det inte varit värdefullt att bevara en autentisk dagbok av en av kolonins första pionjärer?

Columbus Kolonin är förstörd, och alla dess pionjärer är döda. Den finns inte mer.

Chanca Men det finns en framtid för fler kolonier.

Columbus Därför är det viktigt att vi stryker ett streck över den som gick under.

Bernal de Pisa (inträder) Vad pratar ni om?

Chanca Amiralen bränner upp Juan Torres dagbok.

Bernal Varför?

Chanca Kanske för att begrava den olyckliga kolonins historia.

Columbus Vi känner alla till kolonins historia utan och innan. Vi vet varför den gick under. Ingenting är hemligt. Denna dagbok tillförde oss ingenting nytt.

Bernal Vad hände egentligen kolonin?

Columbus Vi har just stiftat bekantskap med kannibalernas ö, där mänskorna i bästa grannsämja åt upp varandra med god aptit och drack varandra till dessutom och ännu till hade odlingsfarmer för gödning av särskilt fläskiga människor, på samma sätt som vi har gödgrisfarmer, och ni frågar vad som hände kolonin. Den angreps av just dessa kannibaler. Den demoraliserades genom att män som Chachu löpte amok, blev vansinniga och kränkte så många av sina indiangrannars hustrur som möjligt. Alla de värsta kolonialisterna bar sig åt som värre svin än kannibalerna. Det ledde till krig även med de fredliga indianerna, våra vänner, vars hövding ni därför vill avrätta. Och de som inte dog genom våld eller självsvald dog av denna nya hemska sjukdom som vi kallar gula febern. Allt detta visste vi redan, och allt detta stod i min gode vän Juan Torres dagbok. Han mördades liksom alla mina bästa vänner bland kolonialisterna. Vi får aldrig veta av vem. Kanske det var av rötägg som Chachu eller Juan Cosa. Harana var en annan outhärlig man som dog genom kolonins dårskap, självsvald, lättja, slavnäring och Gud vet vad.

Bernal Om den inte gav någonting nytt, varför förstör ni den då?

Columbus Det skulle ni aldrig förstå. Det handlar om saker som bara jag och Juan Torres kände till.

broder Buil Vad rör det sig om?

Columbus Vad angår det er?

Buil Allt angår mig och inkquisitionen.

Chanca Han bara förstör Juan Torres dagbok.

Buil Varför det?

Giacomo Det ska inte du lägga dig i. Om han gör det så gör han det.

Buil Men det kan vara viktigt historiskt material.

Columbus Lägg dig inte i, Giacomo.

Giacomo Jag är lika mycket präst som han.

Columbus Nej, det är du inte. Han är inkvisitor.

Chanca Dagboken är redan förstörd. Den kan inte räddas. Det är lika bra vi glömmer hela historien. Det var ingenting, broder Buil.

Buil Är ni säker på det, doktor Chanca?

Chanca Eftersom dagboken nu är ingenting var det ingenting. (*går*)

Giacomo Kom ni andra också. Lämna amiralen i fred.

Bernal Kom, broder Buil. (*går med munken.*)

Giacomo Vad var det i dagboken, broder, som fick dig att förstöra den?

Columbus Han avslöjade i den allt om sin syster, som räddar judar undan inkquisitionen i Spanien. Vi var inte mindre judar än Juan Torres och hela hans familj, Giacomo. Jag fick själv se flera av dem garrotteras och brännas i Valencia. Om Juan Torres dagbok blir känd är hans syster i Spanien förlorad och hela hennes verksamhet.

Giacomo Säg som det är. Hon är din älskarinna.

Columbus Hur visste du det?

Giacomo Tror du inte jag kan dra logiska slutsatser? Du såg knappt åt din hustru längre där hemma. Sedan du stiftade bekantskap med hennes kusin storinkvisitorn Tomaso de Torquemada och såg henne själv uppträda som inkquisitionens drottning tycks du inte känna henne längre. Däremot har du lärt känna Petenera Torres.

Columbus Du vet då allt.

Giacomo Det är mitt yrke. Vad tror du man lär sig i Vatikanen om inte att spionera?

Columbus Men det var inte det värsta med dagboken, broder.

Giacomo Vad var det värsta?

Columbus Min koloni byggdes upp i min frånvaro med våld, förtryck och godtycke. Den gick under genom indianernas rättmätiga hämnd och genom sin egen självdestruktivitet. Dagboken var en nedslående dokumentär över hur kolonier fungerar. Den bevisar att de måste vara dömda att gå under, Giacomo. Hur kan vi bygga en ny koloni med en sådan mall?

Giacomo Ger du upp?

Columbus Nej, men jag tvekar. Tänk om jag haft fel hela tiden. Vad gör vi här egentligen utom att vi inkräktar på fria mäns områden?

Giacomo Kristendom och civilisation.

Columbus Kan du leva för sådant när inkquisitionen är dess ledare?

Giacomo Jag medger att det är svårt.

Columbus Vi måste göra oss av med inkquisitionen, Giacomo. Annars blir mänskligheten aldrig fri.

Giacomo Tror du den kan bli det ändå?

Columbus Religiöst mörker, fruktan och vidskepelse är det enda som håller den tillbaka.

Giacomo Du är en sann optimist. Jag tror inte det är så enkelt.

Columbus Glöm vårt samtal, Giacomo, och allt om dagboken.

Giacomo Jag kan inte glömma det, men jag kan begrava det.

Columbus Det räcker. Och gräv aldrig upp det igen.

Giacomo Som du vill. (*går*)

Columbus Alla mina bästa vänner döda! Och det var jag som förde dem hit! Hur kan jag väl leva vidare med detta?

Scen 3. Haiti.

Bartolomeo Så han bara lämnade kolonin?

Chanca Tyvärr gjorde han det just när han som mest behövdes. Alla problemen uppstod när han var borta. Lösöppheten var total, och alla grep till självsvåld. Mosén Pedro Margrit utrotade nästan alla indianbyar.

Bartolomeo En sådan borde aldrig ha fått komma hit.

Chanca Han var drottningens favorit. Ingen kunde motstå honom. Det var bara Columbus som kunde hålla honom i schack.

Juan Niño de Moguer (utanför) Ur vägen! Bår hitåt! Bana väg för amiralen!

Bartolomeo De är tillbaka!

Chanca Äntligen!

Juan Niño (kommer in först) Ur vägen! Ur vägen! Doktor Chanca! Hitåt!

(Columbus bärs in på en bår. I följet ingår Yego Clone.)

Yego Clone Dö inte ifrån oss, fader amiral! Var snäll och stanna kvar!

Bartolomeo Min bror! *(rusar fram till Columbus sida.)*

Min bror! Vad har hänt?

Columbus (svagt) Är det äntligen du, Barto? Var har du varit i alla dessa år? Och hur blev du av med dina vårtor?

Bartolomeo Det är en lång historia. Men hur är det med dig?

Columbus Som du ser så lever jag men inte mycket mer. Men vad har hänt? Hur kom du hit?

Bartolomeo Jag seglade hit med förrådsflottan du beställde.

Columbus Så den har kommit, och du förde den hit. Men var är den? Jag ser inga nya fartyg, och bara samma gamla elände som förut.

Bartolomeo Här har hänt en del medan du har varit borta.

Columbus Vad har hänt?

Bartolomeo En hel del. Men varför lämnade du kolonin vind för våg?

Columbus Jag är en dålig vicekonung, Barto. Jag gitter inte befatta mig med futtigt nonsens som tvister mellan människor och deras småaktigheter. Jag är sjöman och behöver komma vidare. Vi har kartlagt nästan hela Cuba.

Bartolomeo Och under tiden har kolonin gått åt helvete. Vad var viktigare – din fåfänga eller kolonin?

Columbus Gräla inte på mig. Vad har hänt?

Bartolomeo Så fort du hade rest lösgjorde sig krigsdårarna från fortet du hade stängt in dem i för att bevaka, och de förgjorde sedan metodiskt nästan alla indianer på ön. Inte en indianby blev skonad, och inte en indian kvinna undgick våldtäkt.

Columbus Är det sant, doktor Chanca?

Chanca Det är sant. De gjorde ett helvete av ert paradiset. Men ni måste vila. Ni är hårt överansträngd.

Columbus Och vad hände sedan?

Bartolomeo Sedan kom jag med tre skepp med hälsningar från drottningen. Det blev genast motsättningar mellan krigsdårarna och mig med vår bror Giacomo, som bara gjorde saken värre.

Columbus Var är Giacomo nu?

Giacomo Här är jag, broder. Jag är ledsen för vad som hänt.

Columbus Nå, vad hände?

Bartolomeo Vi hade bara lossat en del av förråden när krigsdåarna tog fartygen och seglade hem till Spanien.

Columbus Jag förstår. De borde aldrig ha följt med oss från början.

Bartolomeo De kommer där att kräva din avgång som vicekonung. De har en lång lista med sig över dina brott.

Columbus De ställer upp som mina åklagare, och jag har ingen försvarare. Nåväl, vari består mina brott?

Giacomo Det är samma gamla lista som Bernal de Pisa författade som startade allt bråket.

Columbus Om att jag tog indianernas parti mot krigsdåarna, om att jag tvingade krigsdåarna till arbete, om att jag spärrade in dem och drog in deras ransoner när de vägrade arbeta, och allt det där?

Giacomo Ja.

Columbus Vad säger broder Buil?

Bartolomeo Han följde med krigsdåarna till Spanien. Han kommer att anklaga dig inför inkquisitionen.

Columbus För vad?

Giacomo För att ha saboterat hans arbete för kyrkan.

Columbus Han döpte inte en enda indian, och jag hindrade honom bara från att genomföra sina planer på massavrättningar av dem, vilka i stället krigsdåarna genomförde så fort jag var borta. Nu är de alla borta. Krigsdåarna och inkquisitionen har rest hem till Spanien efter att ha gjort ett helvete av vårt paradiset, och indianerna kan aldrig mera lita på någon europé. Vad säger ni, doktor Chanca? Är det för sent att återupprätta paradiset? Vi är i alla fall av med alla parasiterna nu.

Chanca Om vi nu skulle bli lämnade i fred skulle vi gradvis kunna bygga upp ett gott samarbete igen. Men tyvärr misstänker jag att ni snart kommer att bli återkallad till Spanien.

Columbus Ja, det är väl så det blir. Farväl, Cathay och Cipangu. Jag fick aldrig ens komma i närheten av er. (*slocknar*)

Chanca Bär in honom hos mig genast! Han måste få vila och ro!

Bartolomeo Stackars vår broder. Hans enda fel var alltid att han var olyckligt och farligt överbegåvad. Han har alltid haft fullt sjå med att försöka komma i kapp sig själv och sin fantasi. Hans upptäckariver har förstört hans karriär som vicekonung. Hur gick er expedition västerut?

Juan Niño de Moguer Bara bra tills amiralen fick stigmata i händerna.

Bartolomeo Stigmata?

Juan Niño Det är en hemlighet. Han fick oss alla att svära på att inte tala om det. Han fick Jesu sår i händerna. Vi såg det alla.

Giacomo Han är alltså helig?

Juan Niño Allt tyder på det. Vi hade då kartlagt nästan hela Cuba, men vi vet ännu inte om det är en ö eller tillhör fastlandet. Vi kom inte till något slut av kusten. Vi måste vända när amiralen blev för sjuk.

Yego Clone Han får inte dö ifrån oss. Han är indianernas enda vän och hopp.

Giacomo Han dör inte så lätt, Yego Clone. Han är ju helig.

Scen 4.

Guacanagarí Förbannade gudar, vad har ni bland oss människor att göra? Behåll er makt för er själva, och lämna oss vanmaktens naturbarn i fred. Vi gav er allt, ni tog allt, och ni förstörde det. Var det mödan värt att komma hit till en ny värld bara för att förstöra den? Vad hade det kostat er att låta bli? Ni gudar är sämre än oss människor, ty människorna försöker i alla fall vara konstruktiva, men ni gudar är destruktiva av naturen.

en indian Amiralen är här på besök. Han blev nästan mördad i skogen.

Guacanagarí Amiralen? Känner han oss ännu?

indianen Tydligen.

Guacanagarí Han är välkommen.

(Indianen går ut. Columbus kommer in, härjad och nästan utan kläder.)

Jag hälsar min broder amiralen.

Columbus Var hälsad själv, du broder av vildmarken, denna ös troligen enda förståndiga människa. Du har alltid förstått vad som pågått.

Guacanagarí Mitt folk är vana vid lidanden och bedrävelser. Vi kan inte blunda för dem, som ni gör.

Columbus Jag har försökt hindra allt ont.

Guacanagarí Du har lyckats dåligt. Ni blundar eller flyr från dem, som du. Hur ni än gör gör ni dem bara värre.

Columbus Det är religionens och våldets förbannelse. Jag är emot allt sådant.

Guacanagarí Du hade kunnat hindra att fem hundra av oss förslavades och hämtades bort från sina hem inklusive kvinnor och barn.

Columbus Jag fick inte veta det förrän det var för sent att hindra det.

Guacanagarí Hade du velat det hade du stoppat det.

Columbus Det gick inte av politiska skäl.

Guacanagarí Ni för således tre förbannelser med er: religion, våld och politik.

Columbus Politik kan vara förnuftig. Din politik var alltid förnuftig.

Guacanagarí Därför förlorade den. Er dåliga politik förvandlade mitt folk till en döende ras. Mitt folk vill inte längre leva, därför att er oförnuftiga politik har segrat. Mitt folk var alltid fredligt, men ert oförnuftiga krig har vunnit. Vad tänker du göra åt det, förnuftige amiral?

Columbus Jag reser snart hem till Spanien.

Guacanagarí Är det en lösning på problemet?

Columbus Det är kanske ett sätt att hindra att det förvärras.

Guacanagarí Så du kommer tillbaka hit sedan?

Columbus Ingen vet. Men det blir svårt att hålla mig kvar i våldets och religionens hemland.

Guacanagarí Varför kom ni gudar hit över huvud taget?

Columbus Vinden drev oss hit.

Guacanagarí Du var deras ledare. Du hade kommit hit även utan vind. Vad förde dig hit?

Columbus Mitt öde, antar jag.

Guacanagarí Inte din egoism, ambition och äregirighet?

Columbus Jag ville se vad som fanns på andra sidan oceanen.

Guacanagarí Du fann ett orört jungfruligt paradiset med ett fredligt folk, som välkomnade er. Vi tog emot er som gudar. Ni besvarade vår goda vilja med att först våldta våra hustrur, sedan plundra oss på det lilla guld vi hade, sedan börja krig mot oss för att vi hade samma hudfärg

som kannibaler, sedan förstöra våra hus och utplåna våra byar, och så vidare. Du skyller hela denna utveckling på er religion. I så fall har er religion dragit en outplånlig skam över sig för alla tider. Du vill inte kännas vid resultatet, men du kan inte blunda för det. Kan du se det?

Columbus Menar du era förstörda byar och odlingar?

Guacanagarí Nej, det är värre än så. Ni har skapat en värld där de goda inte längre vill leva och där de onda vägrar att dö. Ni har inte besekrat kannibalerna, men ni har besekrat oss. Mitt folk flyr nu upp i bergen där luften är kall och där de snart blir sjuka och dör. Om två generationer har mitt folk dött ut. Men kannibalerna kommer att finnas kvar, och de flesta av dem kommer att finnas bland er. Men ni är värre än kannibaler. Ni dödar inte för att äta era offer. Ni dödar de försvarslösa för att få ett perverst nöje av att få se dem dö, ju råare och hemskare död, desto högre nöje. Jag har studerat er noga.

Columbus Varför dödar du mig inte som straff?

Guacanagarí Därför att i den värld som ni har skapat är det ett värre straff att leva än att dö.

Columbus Vad vill du att jag ska göra som gottgörelse?

Guacanagarí Du har inget annat att göra än att fortsätta följa ditt öde. Res hem till Spanien. Försök stoppa er religion och dess våld. Du lyckas inte. Res tillbaka hit och fortsatt res vidare västerut. Du kommer alltid att hitta nya världar. Det är du bra på. Lämna all politik, religion och våld, och du får kanske dö en lycklig man. Men ge aldrig upp inför våldet, religionen och politiken. Då är du förlorad.

Columbus Tack för rådet.

Guacanagarí En sak till.

Columbus Nå?

Guacanagarí Inom kort kommer hemsökelsen att komma.

Columbus Vad för hemsökelse? Mera sjukdom och krig?

Guacanagarí Nej, orkan.

Columbus Vad är orkan?

Guacanagarí Den kommer från havet. Alla dina bevingade fartyg kommer att stryka med, alla utom ett. Hela din koloni kommer att blåsa bort. Ingenting blir kvar. Men du kan överleva med ett fartyg, om du vill.

Columbus Nå?

Guacanagarí När orkanen är över är den inte över. Den kommer strax tillbaka men plötsligt utan förvarning och från andra hållet. Kom ihåg detta, eller du förlorar ditt sista fartyg och dör.

Columbus Du är god som ger mig en sådan varning för att jag skall överleva. Varför gör du det?

Guacanagarí Broder amiral, du är oskyldig till allt ont du har åstadkommit, för du förstod inte bättre. Du är vilsen och har ännu inte hittat rätt. Det är min plikt att försöka hjälpa dig, ty jag ser mer än du.

Columbus Tacka Gud för det.

Guacanagarí Gå nu, broder amiral, och kom inte tillbaka. Kom ihåg min varning.

Columbus Farväl, min broder av vildmarken. Jag ville inte förstöra din värld. Jag ville bara förstå den.

Guacanagarí Det är bättre att inte försöka förstå vad man ändå inte förstår. Du hör hemma i en bättre värld, men du har kommit fel. Kanske du förstår något någon gång, men jag tror inte det heller. Farväl.

(Columbus går. Indianen kommer in igen.)

indianen Kommer han tillbaka?
Guacanagari Nej, han kommer inte tillbaka. Jag har förvisat honom.
indianen För alltid?
Guacanagari Jag hoppas det.

Akt IV scen 1. Inför hovet i Burgos. Mars 1497.

Sanchez Den botfärdige är här, ers majestät.
Isabella Och är han botfärdig?
Sanchez Han har levt som en eremit med tagelskjorta utan att raka sig ända sedan han återvände. Är det inte tecken nog?
Isabella Han borde ha uppsökt oss genast.
Sanchez Han valde att först göra bot.
Ferdinand Nå, släpp då in den stackars olyckan och låt oss få hans avrättning undanstökad.

(Columbus visas in. Han är barfota, klädd som munk och bär långt vildvuxet skägg.)

Är detta Cristóbal Colón, vicekonung av Indien?

Isabella Det ser mera ut som en gammaltestamentlig profet.
Ferdinand Stig in, Cristóbal Colón.
Isabella Vi skulle be er känna er som hemma, om ni inte fick oss att känna oss så främmande inför er uppenbarelse. Har ni blivit helig?
Columbus Ers majestät, jag är en för stor syndare för att någonsin kunna bli helig.
Ferdinand Ni är en större syndare än ni tror. För fram pagen.

(Columbus 15-årige son Diego förs fram som kunglig page med en skrift i handen.)

Columbus (flämtande) Min son!

Isabella En högst besvärande litanian av anklagelser har anbragts mot er, vår betrodde vän och vicekonung.

Ferdinand Låt pagen läsa upp anklagelseskraften.

Diego (läser högt sitt protokoll med gäll, spänd röst men utan att staka sig.)

"Utlänningen Cristóbal Colón, vicekonung av Indien, anklagas härmed för följande oegentligheter och maktmissbruk.

Item. Under ett gräl med kavaljeren Mosén Pedro Margrit och en vilde tog vicekungen vildens parti och slog och sparkade kavaljeren.

Item. Fastän indianhövdingen Guacanagari deltagit i slakten av de fyrtio spanska kolonialisterna vägrade vicekungen straffa honom.

Item. När två hundra kavaljerer blivit sjuka genom överansträngning drog vicekungen in deras matransoner.

Item. När uppror bröt ut bland indianerna förvisade vicekungen sina bästa män till ett avlägset fort och seglade själv iväg på en upptäcktsresa som tog sex månader, varunder han övergav sitt ansvar för kolonin.

Item. Utan kungligt tillstånd exporterade vicekungen fem hundra indianer till slavmarknaden i Sevilla.

Item. När han tvingades återvända till Spanien för att försvara sig körde han över fyra hundra dugliga kolonialister för att sätta upp sin egen bror Bartolomeo som guvernör över dem mot deras vilja.

I beaktande av detta hårresande självsvåld och godtycke rekommenderas att vicekungen frántages titlar, privilegier och egendom och förvisas till Hispaniola med en obetydlig pension.

Columbus Ers majestät, mina avundsmän kräver åtminstone inte att jag ställs inför rätta som en vanlig förbrytare, vilket tyder på en slående brist på fantasi i deras annars alltför fantasispäckade memorandum.

Diego Bravo, pappa! (*sätter genast sin hand för munnen.*)

Isabella Det skulle behaga oss om ni kunde försvara er mot dessa anklagelser.

Columbus Hela dokumentet består bara av partiska lögner som spunnits genom avundens blinda hat. Jag ber att få förklara mig.

Vilden, som kavaljeren Mosén Pedro Margrit grälade med, slog, misshandlade och hotade med döden var min egen adoptivson Yego Clone, som ers majestäter är gudföräldrar till. Jag hindrade en hysterisk slyngel från att begå ett nedrigt mord.

Hövdingen Guacanagarí, min första resas värd och beskyddare, gjorde sitt bästa för att skydda vår koloni från kannibaler. Ändå ville våra kavaljerer mörda honom utan rättegång.

De två hundra kavaljererna var så lata att de inte ville arbeta alls. Jag försökte tvinga dem att göra någon nytta men utan framgång.

De förvisade männen var tygellösa skurkar som under min frånvaro gjorde sitt bästa för att orsaka kolonins undergång. Jag lämnade kolonin för att kartlägga nya vatten och utforska nya öar och länder längre västerut. Sådant ingick även i min uppgift.

De fem hundra tillfångatagna indianerna som såldes som slavar förslavades utan mitt tillstånd. Jag ville aldrig ha slaveri.

Jag satte min bror som guvernör i mitt ställe helt enkelt för att han var den bäste mannen. Ingen annan hade tillräckligt med kraft och duglighet.

Så jag föreslår att vi glömmet alla dessa meningslösa klagomål och i stället ägnar oss åt framtiden, kolonins utveckling och utrustningen av min tredje expedition.

Ferdinand Lika styv i korken vad dina fiender än hittar på, eh, amiral Colón? Kommer du alltid att vara sådan?

Columbus Vad menar ers majestät med 'sådan'?

Ferdinand Så omöjlig.

Isabella Ni tycks mena, herr amiral, att om vi en gång ger er ett ansvar så har ni sedan rätt att bruka det ansvaret precis hur ni själv vill.

Columbus Menar ni att jag på Hispaniola måste vänta på order från er i alla viktiga beslut? Hispaniola ligger långt härifrån, och levnadsvillkoren där är omöjliga att sätta sig in i för en som inte lever där.

Isabella Problemet är inte hur kolonin sköts. Vårt problem är om den skall skötas alls.

Columbus Funderar ni på att överge den?

Ferdinand Vi har fått nog av alla dessa nedbrutna, uppgivna och sjuka före detta kolonialister som kommit tillbaka till Spanien utan att mer duga någonting till utom möjligen som parasiter.

Isabella Även om anklagelserna mot er är falska, amiral Colón, så återstår det faktum att era resor inte har gått ihop ekonomiskt. Ni har inte funnit tillräckligt med guld för att vare sig expeditionerna eller kolonin skulle ha betalat sig. Varför?

Columbus Gud är ingen girig handelsman, ers majestät. Han är till för att ge, inte för att ta. Jag ville ge dessa nya länder vår kultur och civilisation. Det gick illa bara för att så många av mina män intresserade sig mer för plundring, promiskuitet och egennyttan.

Isabella Det duger inte, Cristóbal Colón. Vi måste ha en vicekonung som går med vinst.
Ferdinand Det var allt. Ni kan gå.
Columbus Och min nästa expedition?
Ferdinand Den lär dröja.
Isabella Ni får ge er till tåls tills vi behöver er.
Ferdinand Om vi gör det.
Isabella Ni var en dåre som kom tillbaka. På Hispaniola kunde ingen nå er. Här är ni utsiktslös. Ni borde ha befäst kolonin, fått den att gå med vinst och först därefter vågat visa er. Varför kom ni tillbaka?
Columbus Jag kände skuld och ansvar för så många kolonialisters öden.
Ferdinand Var det därför ni så länge var försvunnen i klostret?
Columbus Ja.
Isabella Vad var det som gick fel?
Columbus Den första resan var en succé. Felet med den andra resan var dess överoptimism. Vi fick för många män och fartyg på en gång. Det var inte realistiskt att sända ut en hel armada så tidigt. En god koloni tar många år att åvågbringa.
Isabella Han har rätt.
Ferdinand Vi hör av oss. Gå!
Columbus Och min son?
Ferdinand Han stannar här.
Isabella Han är i goda händer.
(Columbus bugar sig och går.)
Diego Är allt förlorat?
Isabella Premiären blev en succé, men den andra föreställningen gjorde fiasko. Kan man därför fördöma pjäsen och lägga ner den?
Ferdinand Den tredje föreställningen får inte bli ett fiasko.
Isabella Nej, just det.
Ferdinand Allt är inte förlorat, min pojke. Men vi måste alla ge oss till tåls, och särskilt din far.

Scen 2. Amiralens kontor, Sevilla.

Fonseca Ja men vi kan ju inte bara låta honom få hur många skepp som helst.
Giacomo Drottningen har lovat honom åtta. Borde hon inte stå vid sitt ord?
en bankir Drottningen vet ingenting om pengar. Kungen har en annan mening.
en annan Vad säger kungen då?
bankiren Kungen är mest bara rädd för nya misstag. Av sina sjutton fartyg i den förra flottan förlorade han ju sexton.
Giacomo Men hela proviantflottan klarade sig, och dessutom byggde amiralen själv ett nytt. Säg hellre att fyra av tjugo klarade sig. Det är i alla fall en femtedel.
bankiren Kungen vill den här gången att alla ska klara sig. Han vägrar finna sig i nya förluster vare sig i skepp eller dugliga män.
Fonseca Skicka alla de odugliga då.
Giacomo Vad menar du?

Fonseca Efter alla vraken är det inte populärt längre att segla till Indien. Jag föreslår att vi ger de fångar och galärslavar som vill dispens om de följer med som nybyggare till Indien.

bankiren Bra förslag. Då slipper vi alla rötägg i Spanien.

en tjänsteman Ursäkta mig, mina herrar, men amiralen med konstapel Harana har väntat utanför nu i flera timmar.

Fonseca Är vi redo att möta honom?

bankiren Vi vet hur besvärlig han kommer att bli.

Giacomo Han blir ännu besvärligare om vi låter honom vänta.

Fonseca Nåväl, släpp in tjuren och låt fäktningen börja.

(Columbus och Harana släpps in.)

Columbus Var är mina åtta fartyg?

Fonseca Det blir bara sex.

Columbus Drottningen sade åtta!

Fonseca Det blir bara sex.

Columbus Är det ert beslut eller drottningens?

Fonseca Det är kungens.

Columbus Jag ska överklaga!

Fonseca Då kommer ni aldrig iväg.

Columbus Era myglande byråkrater, ni gör allt för att sabotera mig!

Fonseca Tvärtom! Vi gör allt vi kan för att bli av med er.

bankiren Tyvärr är det ni själv, herr amiral, som sätter alla hinder i vägen genom era omöjliga anspråk.

Giacomo De gör så gott de kan, Cristoforo.

Columbus Ja, snåljäpar gör alltid så gott de kan för att slippa betala. De vill alltid komma undan gratis.

bankiren Ingen kommer undan gratis. Era misslyckade företag, amiral Colón, har nästan gjort kungahuset bankrutt.

Columbus Ändå har de inte betalat. Det är inkquisitionen som tagit alla Spaniens pengar.

bankiren Jaså? Då var det väl även inkquisitionen som tog sexton av era sjutton skepp förra gången? Eller var ni inte kapten över flottan som gick förlorad och som ni övergav? Är ni ens medveten om, herr amiral, att er andra expedition till Indien var en fullständig katastrof? Inte bara för Spanska Indien utan för hela konungariket Spanien?

Columbus Det skulle inte förvåna mig om inkquisitionen hade ett finger med i spelet i de naturkatastrofer som tillintetgjorde flottan. Inkquisitionen har ju ensam tumme med Gud.

Giacomo Blanda inte in inkquisitionen i det här, broder.

Fonseca Ni slipper ta den med er till Indien den här gången.

Columbus Ska man tro på det? Det verkar inte riktigt likt inkquisitionen.

Giacomo Nämn inte inkquisitionen här en gång till! Vi är här för att tala affärer!

Columbus Nå, för att då övergå till motsatsen, hur blir det med kvinnorna?

bankiren Vad för kvinnor?

Columbus Ingen koloni kan överleva utan kvinnor.

andre bankiren Han har rätt. Det är en viktig fråga.

Giacomo Den första kolonin hade aldrig gått under om männen haft kvinnor. Dess problem började när de tog indianernas kvinnor.

Columbus Hur många kvinnor får jag?

Fonseca Tio procent.

Columbus Det behövs mera. De dör snabbt ut annars. Det är ett hårt klimat.

Fonseca Försök nöja er med tio procent. Det är ju i alla fall bättre än ingenting. Männen är trots allt viktigare.

Giacomo Det blir mera våldtäkter på indianerna.

Fonseca Än sen. Indianerna där håller ju ändå på att dö ut. De kanske överlever om deras kvinnor får spanska män.

andre bankiren Dessutom har jag hört att den nya kolonin Santo Domingo går bättre än den gamla. Ni grundade den gamla vid öns osundaste träskmarker, enligt doktor Chanca.

Columbus Vi kände inte till hela ön och dess klimat då ännu.

Fonseca Tio procent kvinnor. Är det klart?

Columbus Om det blir sju skepp.

Fonseca Ni är inte här för att ställa villkor, herr amiral. Det är vi som ställer villkoren på grundval av kungaparets krav.

Columbus Och vad kräver de av manskapet?
(*Deltagarna harklar sig och blir osäkra.*)

Fonseca (diplomatiskt) Där är kraven lägre.

bankiren Ingen vill ju frivilligt fara till Indien längre.

Giacomo Försök förstå vårt dilemma, broder.

Columbus Vari består dilemmat?

Fonseca Enda sättet idag att få folk över till Indien är att tömma fängelserna.

andre bankiren Med löfte om full amnesti vilka brott som än har begåtts.

Columbus Så ni vill skicka kolonin en handfull kvinnor tillsammans med samhällskloakens avföda av våldsmän, skurkar och mördare?

Fonseca Det är enda sättet.

Columbus (reser sig) Och samtidigt låter ni inkquisitionen avrätta alla hederliga män i Spanien. Den här kungliga dubbelmoralen går för långt!

Giacomo Sätt dig ner, Cristoforo. Vi är inte färdiga än.

Fonseca Ni får sex skepp och tio procent kvinnor. Är det klart?

Columbus (går rasande därifrån och smäller igen den stora dörren efter sig)

bankiren Vi lär få diskutera dessa frågor ännu i ett antal månader.

Giacomo Det ser inte bättre ut.

Fonseca Bara inte amiralen tar upp inkquisitionen igen. Vi är alla dess offer. Alla har vi släktingar bakom lås och bom som väntar på att torteras ihjäl eller brännas.

Giacomo Även amiralen.

Fonseca Jag trodde han hade klarat sig.

Giacomo Hans käresta har omhändertagits.

bankiren Nåväl, vi är alla överens om att inkquisitionen är Spaniens sämsta affär någonsin. Desto viktigare då att vi ser till att amiralens Indienprojekt inte blir ett ännu värre fiasko.

Fonseca Det kan vi väl vara överens om.

Giacomo Huvudsaken är att amiralen kommer iväg.

Scen 3. Doktor Chanca vid en sjuksäng.

(Doktor Chanca tar pulsen på patienten och skakar pessimistiskt på huvudet.)

Columbus (kommer in) Hur stora chanser har han?

Chanca Ingen.

Columbus Hur vet ni det så säkert?

Chanca Arawakindianerna har inget motstånd mot smittkoppor. De stryker med till nästan hundra procent. De ytterst få som klarar sig ser ut som fan och har sedan varken hår eller naglar någonstans på kroppen. Vi har viktigare saker att göra än att rädda indianer.

Columbus Även indianer är människor, och denne är min adopterade son med kungaparet som sina gudföräldrar.

Chanca Tror du den upplysningen kan bota smittkoppor? 30 procent av alla våra spanjorer har smittats ner med syfilis av indianerna. Vi ger indianerna smittkoppor i stället. Det är minst sagt rättvist, och naturen själv är verkställaren.

Columbus Syfilis fick våra sjömän som straff för alla sina våldtäkter.

Chanca Ditt domslut har ingen makt över naturen. (*Columbus vill fram.*) Kom inte för nära. Ni har inte haft smittkoppor själv.

Columbus (river ner doktor Chanca från stolen) Det struntar jag i.

(*sätter sig bredvid Yego Clone.*) Lever du, min son?

Chanca Skyll er själv. (*går*)

Yego Clone (svagt) Fader amiral, jag är glad att ni kom tillbaka.

Columbus Jag är ledsen att jag blev borta så länge.

Yego Clone Ni kom tillbaka. Det är huvudsaken.

Columbus Du ska bli frisk nu.

Yego Clone Kan jag överleva? Jag har sett nästan alla av mitt folk dö.

Columbus Du skall inte dö.

Yego Clone Jag är ledsen att ni kommer hem till en massa problem.

Columbus Var inte ledsen för det. Var glad i stället att jag kom för att kunna lösa dem.

Yego Clone Kan ni lösa dem? Halva öns befolkning gör uppror mot er, och de har flest soldater och har plundrat era förråd.

Columbus Men vi har indianerna på vår sida.

Yego Clone De är inte längre så många.

Columbus Med mina bröders hjälp ska vi klara oss igenom det.

Yego Clone Jag tvivlar på det. Era bröder är mindre kloka, mera hänsynslösa och mera oberäknliga.

Columbus Du har lärt dig tala spanska bra.

Yego Clone Ni var borta i två och ett halvt år. Det är en lång tid.

Columbus Men nu är jag tillbaka, och vi ska rida ut stormen tillsammans, som vi klarade orkanen.

Yego Clone Alla era skepp strök med, men ni vände på Niña i sista ögonblicket, så att hon ensam klarade sig. Hur visste ni hur ni skulle göra?

Columbus Guacanagarí varnade mig.

Yego Clone Han lever nu ensam uppe i bergen och talar inte mer med någon. Jag frågade honom om det var ert fel att vårt folk blev utrotat. Han frikände er från all skuld. Annars hade jag mördat er när ni kom tillbaka.

Columbus Frikände han mig verkligen?

Yego Clone Ja, men inte er kyrka.
Columbus Jag tror på honom mer än på min kyrka.
Yego Clone Det skulle ni ha gjort från början.
Columbus Jag vet det nu. (*Doktor Chanca kommer in.*)
Chanca Hur är det med honom?
Columbus Han verkar vilja leva.
Chanca (tar pulsen) Ni har rätt. Han har klarat krisen, men han kommer att se ut som fan.

Scen 4. Det nya seklets invigning.

Columbus (träder fram till talarstolen) Vi har gått genom många svåra provningar men klarat dem alla. Många kära anhöriga har dött ifrån oss, men vår koloni expanderar ändå. Vi har drabbats av ständiga olyckor och farsoter, men vi tycks nu ha bemästrat både gula febern och den hemska könssjukdomen. Läget är under kontroll nu när vi ser ett nytt århundrades morgon randas, vars skeenden vi har anledning att se fram emot med hopp och förtröstan. Ty vi har börjat skapa en ny värld, som har förutsättningar att bli bättre än den gamla trots allt. Årtusenden av vidskepelse och fruktan, förtryck och barbari har vi nu äntligen en möjlighet att försöka lämna bakom oss i och med denna nya tidens gryning. Därför är det med särskild högtidlighet jag hälsar er välkomna, vårt första bröllopspar efter min återkomst, Inocencia och Juan Niño, att med er lycka symbolisera invigningen av denna nya era.... (*Yego Clone tränger sig fram till Columbus med hatt som döljer hans ansikte.*) Inte ännu, Yego. Ditt tal kommer sedan.

Yego Clone För sent! Akta er! (*Han kommer i vägen för Columbus. Samtidigt smäller ett skott, blod sprutar från Yego, han förlorar hatten, blottar sitt förskräckliga utseende, och segnar ner.*)

Juan Niño Attentat! Attentat!

en röst Vicekungen är träffad!

flera röster De har skjutit vicekungen! De har skjutit vicekungen!

(Kalabalik och oreda. I förvirringen sjunker Columbus ner med Yego i sin famn som i en pietágrupp.)

Columbus Min son!

Yego Clone Min far amiral, jag hade ändå inte velat leva. Jag ville inte leva. Nu fick jag dö för er med mitt folk.

Columbus Min son! (*omfamnar honom*)

Juan Niño Kom bort härifrån, ers excellens.

Columbus Inte utan min son.

röster Ta fast mördaren! Ta fast mördaren!

Columbus Inte utan min själ.

Juan Niño Det nya seklet börjar bra.

Chanca Lämna liket och kom nu, amiralen. Han är ju stendöd.

(Motvilligt låter sig Columbus föras bort, helt berövad all handlingskraft.)

Scen 5. Xaragua.

Roldán Det var inte vicekonungen jag gjorde uppror mot. Det var mot hans förbannade bröder. Och detta förbannade attentat mot honom förövat av mina män förlåter jag aldrig. Varför skulle han lita så mycket på sina odugliga bröder och så litet på mig, hans närmaste man, som tidigare räddat hans liv? Jag har aldrig haft något mot Christoffer Columbus, men jag tål inget tyranni från någon annan.

en vaktman Han kommer.

Roldán Bra.

Columbus (inträder) Francisco Roldán.

Roldán Cristóbal Colón.

Columbus Vi måste ha fred på ön.

Roldán Det ligger i allas intresse.

Columbus Varför gör du då uppror mot oss?

Roldán Fråga dina bröder. Det var mot dem jag gjorde uppror, ty det behövdes.

Columbus Jag vill inte föra krig mot mina landsmän och indianer.

Roldán Varför gör du det då?

Columbus Jag har stoppat mina bröder.

Roldán Det tror jag inte förrän de själva gör fred.

Columbus Barto! (*Bartolomeo stiger fram.*) Vi måste ha fred, och du är den mest stridande parten i detta inbördeskrig.

Bartolomeo Har vi inte rätt att försvara oss mot upprorsmän?

Columbus Vem gjorde dem till upprorsmän? Och vem skickade indianer med giftpilar mot dem?

Bartolomeo Hade du gjort annorlunda om de gjort uppror?

Columbus Ja.

Bartolomeo Vad då?

Columbus Francisco Roldán, på vilka villkor vill du ha fred?

Roldán Ni har en flotta. Jag har inga fartyg. Ni har ett hopplöst övertag. Så länge ni har det ger jag mig aldrig.

Columbus Vi kräver inte att du ger dig. Jag vill veta vad du kräver.

Roldán Ni har trettio tre spanska kvinnor i Santo Domingo. Vi har ingen.

Bartolomeo Men ni har min fästmö!

Roldán Ja, en vacker indianflicka, för vilken du är beredd till vilka dåraktiga ytterligheter som helst! Och henne behåller vi!

Columbus Våra damer är inte förhandlingsbara. De är fria att komma och gå som de vill. Om de vill komma till er får de gå till er.

Giacomo Men det vill de inte!

Bartolomeo Just det!

Columbus Tyst!

Roldán Ni får fred om jag får behålla mina män som säkerhetsvakt och de får sold från kronan eller vicekonungen.

Columbus Bifalles.

Bartolomeo Min bror, du är tokig.

Columbus Tyst!

Roldán Jag måste få tillbaka min ställning som Santo Domingos överdomare.

Columbus Den är din.

Bartolomeo Vad!

Columbus Tyst!

Bartolomeo Men broder, du skänker ju bort hela ditt övertag!

Columbus Fred med vilka medel som helst är bättre än krig med vilka medel som helst.

Giacomo Ett skepp! Ett skepp!

Bartolomeo Känner du dem?

Columbus Nej.

Giacomo De kommer i land.

Columbus Är vi överens, Francisco Roldán?

Roldán Jag litar på dig, vicekonung, om du bara håller dina bröder i schack.

Columbus Så länge jag är här har du ingenting att frukta. (*De skakar hand.*)

Harana Det är Alonzo Ojeda.

Columbus Den vildbasaren och kondottiären! Vad gör han här?

Ojeda (utanför) Ohoj!

Columbus Ohoj, ohoj.

Ojeda (kommer in med en viktigpetter) Jag trodde inte mina ögon när jag såg gamla Niña vid stranden! Jag kände genast igen henne! Hur står det till? Har jag kommit in mitt i ett historiskt ögonblick?

Columbus Var har ni varit?

Ojeda Vid Trinidad, Orinoco och Venezuela! Ni anar inte vilka rikedomar där finns! Vi har fått ämbaren med pärlor!

Columbus Jag vet. Jag var där själv.

Ojeda Varför kom du hit då till detta eländiga Hispaniola? Här finns ju ingenting längre.

Columbus Därför att det var min plikt som vicekonung.

Ojeda Glöm det och bli fria företagare som vi i stället! Det finns ju guld och pärlor att hämta överallt omkring er utom här!

Bartolomeo Vem är stroppen bredvid dig?

Ojeda Får jag föreställa Amerigo Vespucci från Florens, en resenär.

Columbus Vad gör ni här, Ser Vespucci?

Vespucci Är det verkligen den nya världens upptäckare jag talar med?

Bartolomeo Ja, vem trodde du det var? Moses från Nasaret?

Vespucci Vilken ära! Vilken utomordentlig ära! (*skakar hjärtligt Columbus hand.*)

Columbus Sluta fjanta. (*till Ojeda*) Vad är detta för en fågelskrämma?

Ojeda En italiensk passagerardilettant. Han tror att han är ett universalsnille som Lionardo da Vinci, som han råkar känna, vars geni han tydligen tar för givet att har smittat av sig på honom utan kroppslig beröring, och han tror sig veta allt bättre än alla andra, som han därför ständigt instruerar så att de önskar slänga honom åt hajarna. En pratmakare – ingenting mer. Han försöker skriva en reseskildring.

Columbus Så ni är en reseförfattare, signor Vespucci?

Vespucci Ja, femtonhundratalets Marco Polo.

Columbus Men Marco Polo kunde segla, och han reste till Kina, inte till Venezuela. Slutligen kom han från den fria republiken Venedig, inte från medicéernas Florens.

Vespucci Jag erkänner att Marco Polo hade andra kvaliteter än mina, men så har jag också andra kvaliteter än hans.

Columbus Kan det vara möjligt?

Vespucci Det inte bara *kan* vara möjligt, utan det *är* fullt möjligt. Trodde ni inte det va, eh, herr Columbus? (*buffar till Columbus.*)

Bartolomeo (till Ojeda) Vem är denne obeskrivligt obetydligt strunt till narrapa?

Ojeda (till Bartolomeo) Akta er för honom. Han har förbindelser. Han vet allt om politik och håller sig informerad om alla komplotter i världen. Han nästan styr bankerna.

Columbus (till Vespucci) Ett ögonblick visste jag inte vad jag skulle tro.

Vespucci Farliga ord i katolska öron! Men gamle Torquemada är ju död nu, så inkquisitionen lär väl komma av sig.

Roldán Är storinkvisitorn död?

Vespucci Ja, han dreglade väl ihjäl sig över alla sina offer.

Bartolomeo Hörde du det, Cristoforo? Kanske dina vänner nu i Spanien kan andas ut.

Vespucci Jag vet nog, herr Columbus, att bankirerna skickade er hit i första rummet för att ni skulle hitta en väg att föra judiska flyktingar i säkerhet över havet.

Columbus Då vet ni mer än jag.

Vespucci Erkänn att många av era kolonialister är judar.

Roldán Familjen Columbus är själv judisk. Det vet alla här på Hispaniola. Därför gjorde vi uppror som spanjorer mot att härskas över av ett judiskt koteri.

Vespucci Vad har jag trampat in i? Med era judiska intriger, herr Columbus, kanske det då kan intressera er att de italienska bankerna tänker tvinga Spanien i bankrutt genom krig. Jag föreslår att ni kommer över till oss. Det finns mycket pengar att tjäna. Om era spanska kolonier blir florentinska i stället kan ni få femtedelen av intäkterna i stället för bara en åttondel. Vad sägs?

Columbus Driver ni med mig, karl?

Vespucci Du kan bli rikast i kristenheten. Vänta bara tills du får se den venetianska och genuesiska flottan komma hit till Santo Domingo! Det är bara då för dig att ge dig, för motstånd är ju utsiktslöst, och så blir hela Nya Världen en italiensk koloni med dig som doge. Vad sägs?

Columbus Ni är inte klok. Här har jag just stiftat fred på Hispaniola, och så kommer ni hit och vill störta hela min Nya Värld i krig mot Europa och göra mig till förrädare mot spanska kungaparet!

Vespucci De har bara utnyttjat dig. De har tagit allt du har gett dem och gett ingenting tillbaka, allra minst tacksamhet. De tänker skrota dig så fort du inte längre passar dem.

Bartolomeo Han har rätt.

Columbus Vespucci? Var det så ni hette?

Vespucci Ja, Amerigo Vespucci.

Columbus Vespucci låter som stinget av en stor geting. Så storhetsvansinnig som ni är tror ni väl också att denna nya värld skulle kunna kallas Amerika efter ert förnamn?

Vespucci Varför inte? Alla andra världsdelar börjar ju också med A. Det är faktiskt ingen dum idé.

Columbus Alonzo Ojeda, ta med dig den här fäntratten tillbaka till Europa innan han överför sin sjukdom till vår nya värld. Den kan ju vara smittosam. Den verkar ju värre än smittkoppor, gula febern och syfilis. Sätt honom i karantän på livstid. Sådana som han vet inte vad de ställer till med.

Vespucci Jag ville bara hjälpa er, landsman.

Columbus Dra åt helvete, landsman. Du ville bara stjälpas min nya värld.

Giacomo Ett skepp! Ett skepp!

Roldán Ett till!
Columbus Inte nu igen.
Bartolomeo Vem kan det vara?
Columbus Ja, värre dårar än vi fått hit redan kan det väl knappast vara.
Vespucci Säg inte det, för det är ett spanskt flaggskepp.
Ojeda De kommer i land.
Harana De ser inte så vidare roliga ut.
Vespucci Säg nu inte att jag inte varnade er. Kom, kapten Ojeda. *(smiter med Ojeda.)*
(Don Francisco de Bobadilla tågar in med sina pansrade soldater.)
Bobadilla Amiral Cristóbal Colón, vicekonung av Nya Spanien?
Columbus Det är jag.
Bobadilla I konungens namn arresterar jag er. Bartolomé och Giacomo Colón, kallad Diego?
Barto och Giacomo Ja?
Bobadilla Ni är också arresterade.
Roldán Men för vad? Vad har de gjort?
Bobadilla Vem är ni?
Roldán Hispaniolas överdomare.
Bobadilla Inte nu längre. Slå dem alla i järn.
Columbus Och vem är ni, om jag får fråga?
Bobadilla Don Francisco de Bobadilla, ny guvernör och överdomare för Hispaniola och Nya Världen. Ni får aldrig mer se Nya Världen, Cristóbal Colón.
Columbus Men vad har jag gjort?
Bobadilla Vad har jag gjort? frågar han. Här är en spanjor satt i galgen för att han dödat en indian.
Columbus Adran Muxica avrättades för mord på min son.
Bobadilla Avbryt mig inte! Du gör bara saken värre för dig själv. Du hade således en färgad son utanför äktenskapet? Här pågår inbördeskrig, slavhandel, bestickning och undanhållande av medel från kronan, och du frågar vad det är frågan om? Slå dem i järn och för dem alla tre till Spanien!
(Soldaterna slår Columbus, Barto och Giacomo i järn.)
Bartolomeo Det här tycks bli din värsta resa hittills, broder.
Columbus Varje resa blir alltid värre än den föregående. Ändå tror jag inte det här blir min sista resa. *(De förs bort.)*
Roldán Den där Vespucci tycks få rätt.
Harana Ja, det ser illa ut den här gången.

Akt V scen 1. Hovet i Sevilla.

Ferdinand Släpp in de miserabla bröderna.
(Cristóbal, Bartolomé och Giacomo släpps in. Giacomo och Columbus faller ner på knä med böjda nackar, men Barto vägrar.)
Bartolomeo Vad menar ni egentligen, ers majestäter? Jag hade ett gott liv uppe i Frankrike hos kungen i Fontainebleau när jag begav mig ner hit för att hjälpa min broder med hans uppdrag åt er, och vad finner jag? En broder, som för att han finner en ny guldrik värld åt er

bara belönas med otack och straff, trakasserier och rättegångar, förödmjukelser och till slut detta: bojor och straffångestatus. Vi tre bröder har offrat de bästa åren av våra liv för att förvandla en feberträskmark full av kannibaler till en blomstrande vagga för kultur och kristendom. Under alla dessa hårda år i er tjänst har vi knappast ens fått sova i riktiga sängar. Denna behandling med kedjor och bojor i månader är droppen. Då är Frankrike bättre, där humanismen härskar och inte inkquisitionen. Så tro inte att vi tänker svara på några anklagelser. Vi har bara gjort gott och därför bara lönats med ont. Jag tackar för mig om ni inte har något bättre att erbjuda.

(Alla har gripits av fasa inför Bartos tal. En dödstystnad uppstår.)

Ferdinand (slutligen) Det kan ligga något i vad ni säger, Bartolomé Colón.

Isabella (efter en paus) Den enda anklagelsen mot er var att ni deltagit i en italiensk sammansvärjning mot Spanien för att avhända oss hela den Nya Världen. Denna komplott visade sig vara rena bluffen.

Ferdinand Italienska politiska fantasters önskedröm. Dock ligger vi i krig med Italien.

Isabella Det handlar bara om en liten tvist om Neapel. Det har ingenting med Genua eller Venedig att göra.

Ferdinand Vad som förundrat oss mest är den behandling kommendören Francisco de Bobadilla utsatte er för. Det hade han inga befogenheter att göra.

Isabella Vi får skicka en ny guvernör till Hispaniola att avlösa honom.

Columbus Med respekt, ers majestäter; när ni gav mina titlar över den Nya Världen var det på livstid, och de skulle vara ärftliga.

Isabella Cristóbal Colón, ni förblir vår betrodde och ende Amiral av Oceanen.

Ferdinand Även äretiteln av Vicekonung får ni behålla. Och det blir ingen annan vicekonung än ni.

Isabella Dock är det bara en titel.

Bartolomeo Vad menar ni?

Isabella Käre amiral Colón, ni trodde väl ändå inte att ni för alltid skulle kunna få en åttondel av avkastningen från hela den nya världen? Ni har själv upptäckt en hel kontinent söder om era öar, och andra har upptäckt en annan kontinent norr om era små öar.

Columbus Vem då?

Isabella En viss landsman till er vid namn Giovanni Cabotto.

Ferdinand Han seglar för England och kallar sig John Cabot.

Columbus Han lyckades! Han lyckades!

Ferdinand Känner ni honom?

Columbus Vi kunde ha seglat tillsammans.

Barto (hemligt till C.) Synd att ni inte gjorde det.

Columbus Men jag kom först över.

Isabella Kort sagt, den Nya Världen är mycket större än Spanien, och ännu har vi inte sett var dess kuster slutar. Ni kan inte vänta er att ensam med era bröder och söner kunna behärska en hel sådan ny värld.

Columbus (till Barto) Historien har kört över oss, Barto.

Bartolomeo Ja, vi har blivit slängda över bord.

Ferdinand Vi beklagar Bobadillas övergrepp mot er men hoppas att ni ändå förblir i vår tjänst. Ni är välkomna i så fall, och begångna misstag skall inte upprepas. *(byter en menande blick med Isabella.)* Vad säger ni?

Bartolomeo Jag avstår. Portugal lockar mig mera.

Giacomo Med ert majestäts tillåtelse föredrar jag att framledes stanna i land.
Isabella Och ni, vår amiral?
Columbus Jag ber att få överväga ert anbud.
Ferdinand Var säker om att det onda ni fått gå igenom åtminstone medfört det goda att ni hädanefter är oantastlig. Ingen kan längre nå er med lömska intriger.
Columbus Det tackar jag för.
Isabella Tänk väl, amiral Columbus, och tag god tid på er.
Ferdinand Vi har ingen brådska.
Bartolomeo Var det allt?
Ferdinand Ja.
(Barto går först, Giacomo följer, och Columbus går sist.)
Giacomo (på vägen ut) Äntligen tillbaka till klostret!

Scen 2. San Lucar. Ombord på "Bonanza".

Kapten Antonio Torres Kom ihåg! Håll masken! Jag förbjuder er att vara ohövlige mot honom. Han är min gäst, och han skall hedras som sådan.
styrman Givetvis, kapten. *(Columbus kommer ombord.)*
Torres Välkommen ombord, herr amiral. Det är en utomordentlig ära för oss. Ni har lärt mig allt vad jag vet om havet.
Columbus Det är en anseilig flotta ni tilltrots ansvaret för. Hur många skepp? Tjugo? Trettio?
Torres Trettiotvå skepp.
Columbus För fem år sedan ville ingen till Nya Världen. Nu är plötsligt aktierna skyhöga. Det liknar rena folkvandringen. Hur många människor?
Torres Tusen besättningsmän och tre tusen kolonialister varav flera hundra är kvinnor.
Columbus Några präster?
Torres Tolv franciskaner.
Columbus Åtminstone inga dominikaner.
Torres Vi väntar ombord en annan hög gäst också.
Columbus Vem då?
Torres Den nye guvernören för Hispaniola.
Columbus Hans namn?
Torres Ovando. Här är han. – Välkommen ombord, guvernör Ovando! Får jag presentera för er den store amiralen, som gjorde allt detta möjligt.
Ovando En ära för mig, herr amiral.
Columbus Så ni ska bli den nye vicekungen över Nya Världen.
Ovando Inte alls. Jag är bara guvernör och ska ersätta den pedanten Bobadilla. Ingen blir vicekonung över Nya Världen mer efter att den förste med den titeln så skämde ut den att deras katolska majestäter beslöt att aldrig mer anförtro någon med den befogenheten, kapten Pinzón. Varför reser ni själv inte med över? *(Torres rodnar men kan inte rätta till misstaget.)*
Columbus Min käre guvernör Ovando, jag är för gammal. Jag blev inte ens vidualad. Jag stannar hemma och ser er fara. En gång pensionerad bör man hålla till godo med pensionen.
Ovando Men vi kunde ha behövt er, kapten Vicente Pinzón. Den där förre idiotamiralen begick ju så många misstag där på Hispaniola att det tar en livstid att rätta till dem. Han borde

ha hållit sig hemma från början och aldrig släppts lös över havet. Tänk, han trodde att han upptäckte Indien! Tur att vi slipper honom mer!

Columbus Det är kanske också tur att ni slipper mig.

Ovando Tvärtom. Bröderna Pinzón kommer alltid att framstå som de verkliga pionjärerna och genomförarna av den första resan till Amerika. Annars hade den där drullen Columbus aldrig klarat det.

Columbus Ursäkta, sade ni Amerika?

Ovando Ja. Det är det gängse namnet på den nya världsdelen. Det finns redan på kartorna.

Columbus Vilka kartor?

Ovando De kartor som kommit från Tyskland som har ritats av en viss Martin Behaim, också en förbisedd pionjär på området. Han lär bland annat ha uppfunnit jordgloben.

Columbus Fel. Det var min bror.

Ovando Jaså?

Torres (avbryter) Vet ni, herr amiral, jag fick alla kaptener jag ville ha för flottan jag ville ha utom en.

Columbus Vem då?

Torres Pedro Terreros. Han vägrade att segla över oceanen utom tillsammans med er. Det var den kapten jag helst hade velat ha med mig. Han planerar en egen mindre expedition innan året är slut.

Columbus Han får segla utan mig. Min tid är förbi.

Torres Varför det? Ni ser ut att vara i god form fortfarande. Det där magspäcket försvinner snart på havet.

Columbus Kapten, är ni medveten om vad ni gör? En gammal kapten som jag lever bara för att trampa däck och göra svallvågor, han kommenderas i land och pensioneras medan andra får hans uppdrag, och ni inger honom falska förhoppningar. Nej, kapten, så får ni inte göra. *(bryter skyndsamt upp.)*

Ovando Men vad i all sin dar tog det åt kapten Pinzón?

Torres Idiot, det var ju amiralen! *(skyndar efter)*

Ovando Ja, det vet jag väl. Han behöver väl inte vara ohövlig för det. Vem bör väl äras om inte amiral Pinzón? Har jag kanske gjort annat?

(rycker på axlarna och fattar ingenting.)

Scen 3. Hovet.

Isabella Vi börjar bli gamla och gråa, Ferdinand. Medge det. Du har själv givit upp för länge sen.

Ferdinand Jag medger att ingenting är roligt längre.

Isabella Varför gifte vi oss över huvud taget? Vi skulle aldrig ha gjort det. Kusiner bör inte gifta sig. Jag tror det var därför allting gick på tok.

Ferdinand Allt har inte gått på tok.

Isabella Inte? Tio barn gav du mig, och inte ett lyckades.

Ferdinand Det var inget fel på vår kronprins.

Isabella Nej, men han dog ändå. Han var svagast i familjen, han var så svag att han knäcktes av sitt bröllop och inte överlevde sin smekmånad! Och alla andra dog också!

Ferdinand   Inte Johanna.

Isabella   Den galnaste av alla. Hon blir aldrig frisk.

Ferdinand   Hennes man drev henne sådan med att aldrig vara henne trogen.

Isabella   Nej, Ferdinand, hon var alltid vansinnig.

Ferdinand   Men vår dotter Maria har klarat sig.

Isabella   Ja, som drottning av Portugal. Därmed har vi inga arvtagare, vårt kungahus dör med oss, ty även vårt enda spanska barnbarn dog.

Ferdinand   Men vi är kvar.

Isabella   Och inkquisitionen.

Ferdinand   Den håller landet samman och dess ekonomi.

Isabella   Till dess egen förbannelse. Spanien är dödsdömt, Ferdinand, i all sin storhet. Borde vi inte åtminstone ge Columbus fri?

Ferdinand (förskräckt) Släpp honom lös över Nya Världen igen med bara uppror och inbördeskrig som följd?

Isabella   Han upptäckte den åt oss. Här är han som en tyst och trist fågel i sin bur. Släpp ut honom. Låt honom få fortsätta.

Ferdinand   Han kom aldrig fram till Indien, Cathay och Cipangu.

Isabella   Låt honom försöka en sista gång.

Ferdinand (med självövertvinnelse) Fyra skepp kan han få, men inte mera! Han får väl segla med sin gamle kollega Pedro Terreros då, så slipper vi dem båda två. Terreros vägrade ju segla utan honom.

Isabella   Hans son Ferdinand är också mogen för att börja segla i sin fars kölvatten.

Ferdinand   Sedan fattas det bara att hans bror Bartolomé också gör honom sällskap, så är det färdigt igen.

Scen 4. Ombord på nya Santa Maria utanför Santo Domingo, 29 juni 1502.

Terreros   Himlen blir värre hela tiden. Vad menar ni om saken, amiral?

Columbus   De där långa oljiga atlantvågorna från sydost, de där uppslitna cirrusmolnen som drar så snabbt som trådar över himlen, den här blytung luft som gör alla så eldfångda – allt tyder på bara en sak.

Terreros   Huricana?

Columbus   Ingenting annat.

Terreros   Vi skulle inte ha ankrat här, men vi måste. Jag har sänt bud i land till guvernör Ovando att låta oss få tillträde till hamnen.

Columbus   Du måste göra mer än så. Hans trettio skepp får inte löpa ut i detta väder.

Terreros   Jag har påpekat det för honom.

Columbus   Det är bäst att han inte tänker för länge. Orkaner väntar inte på att människor ska fatta.

Terreros   Om jag känner guvernör Ovando rätt kommer han att vägra oss tillträde. Han kommer också att insistera på att flottan genast återvänder till Spanien som planerat.

Columbus   I så fall sänker han sin egen flotta och sin egen karriär.

Terreros   Då får deras majestäter skicka ut en ny guvernör att ersätta honom.

Columbus   Vad hände med Bobadilla?

Terreros   Han seglar hem med flottan. – Här kommer nu guvernörens talesman.

Roldán (kommer ombord) Var hälsade, gamla kolleger!

Columbus Francisco Roldán! Är du kvar här ännu?

Roldán Nej, jag seglar hem med flottan.

Columbus Frivilligt?

Roldán Ja. Jag är inte vanärad som Bobadilla.

Terreros Vad säger guvernören?

Roldán Beklagar, men han låter er inte anlöpa hamnen.

Terreros Ser han då inte vad det är för ett väder som är på väg?

Roldán Efter två månader som guvernör i Santo Domingo vet han mer om vädret än vädret självt, och han kontrollerar det bättre än vädret självt. Vet ni vad han sade? "Vadå för storm? Det är ju den vackraste dagen på hela året! Det är just den rätta dagen för min armadas ärorika avresa och framgångsrika återresa till Spanien!" Han struntar i vädret. Han skickar ut hela sin flotta av ren självgodhet utan att lyssna till någon, och er skickar han samtidigt bort härifrån så långt som möjligt. Själv stannar han tryggt i land.

Terreros Vad sade kapten Torres?

Roldán Han är lika oroad som ni och vill inte heller segla ut, men guvernören ger honom inget val.

Columbus Har vi något val?

Terreros Det vore i så fall om du, amiralen, struntade i guvernören, förde oss i hamn i trots mot hans befallning och beordrade hela hans flotta att stanna kvar.

Columbus Det vore det enda kloka att göra, men vi skulle alla bli hängda. Och du, Roldán, följer du med flottan?

Roldán Jag har inget val. Hellre alla Atlantens orkaner än en stund till i närheten av den guvernören.

Terreros Vad säger amiralen?

Columbus Det enda vi kan göra är att söka skydd längre bort längs kusten. Vi får inte glömma att även kungaparet förbjöd mig att besöka Santo Domingo.

Terreros Utom i nödfall.

Columbus Även om detta faktiskt är en nödsituation så är det tyvärr inte det ännu för guvernören. Sätt segel genast. Det är det enda att göra. – Farväl, Francisco Roldán.

Roldán På återseende, hoppas jag. *(De skakar hand. Han går.)*

Terreros Tror du de klarar stormen?

Columbus Alltid överlever någon. Det är bara att hoppas att det blir de som förtjänar det.

Terreros Guvernör Ovando förtjänar det inte.

Columbus Honom väntar med tiden en värre storm i efterskörd.

(Storm. Förskräckliga vindtjut, mörker, bränningsvall och allt sådant.)

Bartolomeo (i mörkret) Skepp ohoj! Stormen är över! Ber om tillåtelse att få komma ombord!

Columbus Barto! Min broder! *(Det ljusnar. Barto kommer ombord.)* Kommer du från land?

Bartolomeo Jag har just varit ute och rekognocerat ombord på "Nålen", det enda fartyget i hela Antonio Torres flotta som klarade stormen.

Columbus Det enda?

Bartolomeo Ja, det äldsta, sämsta, minsta och mest sjöodugliga i hela flottan. Alla andra strök med, försvann, sjönk i djupet, slogs sönder och skickades tillbaka av Atlanten till

Hispaniola i form av drivved. Tjugo av fartygen sjönk som stenar med man och allt, inklusive flaggskeppet.

Terreros Det betyder att kapten Antonio Torres, exguvernör Bobadilla, Francisco Roldán...

Bartolomeo Alla borta.

Terreros Nu får kanske guvernör Ovando något att fundera över.

Columbus Men vi har alla våra fartyg kvar. Rak kurs västerut! Den här gången måste vi nå fram till Indien! Och du följer med oss, Barto.

Bartolomeo Givetvis.

Columbus Hur gick det med Afrika?

Bartolomeo Portugiserna fann sin sjöväg till Indien runt Afrika. Jag behövs inte på den rutten längre. Därför seglade jag hit.

Columbus Rätt så, min broder. Nu tar vi Asiens östkust! Den här gången får ingenting gå fel!

Scen 5. Valladolid. Hovet.

Buil Men vi måste slå honom nu när han går på knäna och är ruinerad! Vi kan inte vänta längre! Vi har väntat länge nog!

Ferdinand Jag är trött på dina ledsamma fasoner, broder Buil. Kan inte du och inkquisitionen gå och dra något gammalt över er?

Buil Inte så länge en trollkarl som Columbus går skottfri.

Ferdinand Vad har han då gjort?

Buil Och det frågar ni, som förlorat en drottning alldeles för tidigt, som hjälpte honom alldeles för mycket?

Ferdinand Min drottning dog inte av Columbus, broder Buil. Hon var trött på livet efter att ha sett alla sina barn gå bort utom de vansinniga.

Buil Men vem gjorde dem vansinniga? Vem såg till att de gick bort?

Ferdinand Du går mig på nerverna. Predika dina amsagor för dina arbetslösa inkvisitorer.

Buil Men han dödade storinkvisitorn Tomás de Torquemada!

Ferdinand Bevisa det. Gubben var nittio år gammal och så skinntorr att han till slut torkade ihjäl till en mumie.

Buil Men vi vet att han från Indien skickade ett långsamt verkande gift som hans älskarinna Petenera Torres administrerade.

Ferdinand Gubben var så giftig själv att han var immun mot alla gifter. Kom med något bättre. Och sluta förfölja judar. Det enda Petenera Torres gjorde för att bli förföljd och torterad ihjäl var att hon hjälpte förföljda judar att överleva. Det var hennes enda brott. Och min drottning:s sista vilja var att alla judar, icke-kristna och indianer skulle vara lika inför lagen. Det måste du och inkquisitionen acceptera.

Buil Men Columbus är en trollkarl!

Ferdinand Tyvärr har han i så fall inte trollat bort dig.

Buil Men det finns bevis! När orkanen drabbade Hispaniola för tre år sedan klarade sig hans fyra skepp medan hela er flotta gick under utom ett enda fartyg, som händelsevis råkade vara lastat med just amiralens eget guld, fyra tusen pesos, medan hans fiender Francisco Roldán och guvernör Bobadilla drunknade.

Ferdinand Och du utesluter varje möjlighet till att han skulle ha klarat sin flotta genom tidigare erfarenheter av orkaner och sitt goda sjövet?

Buil Sjövätt hjälper inte mot orkaner. Alltså var det trolldom.

Ferdinand Och du utesluter då också den möjligheten att det kanske var guvernör Ovandos brist på sjövätt som skickade ut både Torres och Columbus flottor mitt i orkanen trots varningar?

Buil Orkanen kom först efter guvernörens order.

Ferdinand Ändå förstod tydligen både kaptenerna Torres, Terreros och Columbus att den var på väg *innan* den kom. Hör på, din eländiga skenheliga människoätare till parasitmunk, din hatade amiral är slagen till slant. Han är ruinerad. Allt gick fel på hans sista resa, han förlorade alla sina skepp, han var skeppsbruten i nästan ett år och är skyldig alla sina män nästan två års lön, han är gammal och sjuk och kan nästan inte stå på benen, han är halvvägs blind och halvvägs död, och du vill dra honom från hans dödsbädd i fattighuset inför inkquisitionen. Tycker du att det är kristligt?

Buil Det är inte mer än rätt. Vi har rätt att förhöra vem vi vill.

Ferdinand Och den rätten har ni ständigt brukat till att tortera ihjäl vem ni vill så långsamt och smärtsamt som möjligt. Om det var något som tog kål på min drottningens livslust så var det ert satanistiska system.

Buil Påven kan inte skydda honom längre. Han tillhör oss.

Ferdinand Påven är död. Min drottning är död. Bobadilla och Torres är döda. Sju av mina barn är döda. Du och jag är också snart döda. Varför kan du inte låta de som lever få leva som omväxling?

(Dörrarna öppnas plötsligt. Columbus stiger in, vit och grå som ett spöke, härjad och sjuk, klädd i hela sin amiralsuniform.)

en förskräckt tjänare Vi kunde inte stoppa honom.

Columbus (stödd på en käpp) Förlåt att jag stör friden vid er sammankomst, men jag har vägrats audiens ända sedan jag kom hem, och jag dör snart.

Ferdinand Vem är det jag ser? Det är väl aldrig Columbus?

Columbus Det är i alla fall ännu inte hans spöke, fastän det inte ser just bättre ut.

Ferdinand Du borde ligga till sängs.

Buil (gällt) Sade jag inte att han var en trollkarl?

Ferdinand Du ser hur rädda alla är för dig bara för att du ger alla ett så dåligt samvete genom din blotta existens.

Columbus Det är inte nödvändigt om man handlar rätt mot mig.

Ferdinand Vad vill du? Du får allt du vill utom pengar, makt och befogenheter.

Columbus Det är allt jag ber om.

Ferdinand Med vad rätt, din förkättrade fritänkare?

Columbus Före min andra resa över Atlanten lovades jag genom ett skriftligt kontrakt en åttondel av inkomsterna från Nya Världen. Denna åttondel har jag aldrig fått, din giriga blodsugare och impotenta vampyr.

Ferdinand Är det mig eller honom du menar?

Columbus Hela er tyranniska vidskepliga skräckkyrka.

Ferdinand Det är bäst du går, broder Buil, innan det blir han som lägger dig på sträckbänken.

Buil Kyrkan har alltid förlåtit dig, Columbus.

Columbus Men jag kan aldrig förlåta kyrkan.

Buil (gällt) Och en sådan jude har ni i så många år hjälpt att föra andra judar över till Nya Världen!

Ferdinand Dra åt helvete, broder Buil. Jag tänker själv ange er för inkquisitionen. Ni kan ju försöka anmäla mig samtidigt, men jag liksom Columbus här dör snart. Låt oss få dö i fred. Det ska inte ni få göra. (*till tjänare*) Kör ut honom.

(*Broder Buil förs ut. Alla andra går ut också på ett tecken från Ferdinand.*)

Så du vill ha dina pengar.

Columbus Före min sista resa betalade jag själv alla mina män sex månaders lön i förskott med garanti från hennes majestät att de alla skulle få full lön av kronan vid återkomsten.

Ferdinand Du fick resa på villkor att du fann sjövägen västerut till Cathay, Cipangu och Indien. Fann du den?

Columbus Vi vet nu att den nordliga och sydliga kontinenten väster om Atlanten är förbundna av ett långt näs som saknar genomfartssund. Vi kartlade hela kusten av detta näs och fick av indianerna veta att det inte var långt över näset till en annan ocean.

Ferdinand Och vad gjorde ni när ni fått veta att ni inte kunde ta er vidare västerut? Återvände ni hem?

Columbus Nej.

Ferdinand Vad gjorde ni?

Columbus Jag försökte grunda en ny koloni.

Ferdinand Ville alla dina män detta?

Columbus Nej, alla var emot det.

Ferdinand Varför ville du det då?

Columbus Min bror fann goda guldtilgångar i landet och ville stanna kvar och finna mera. Jag fann en god plats för en i framtiden blomstrande koloni. Därför stannade vi kvar.

Ferdinand Och dina män fann mycket guld som de alla behöll för egen del tills ni blev angripna av indianer, förlorade ett skepp och tvingades därifrån.

Columbus Ja.

Ferdinand Din expedition och dina män förjänade min lön tills ni ankrade för att leta guld. Under de första fyra månaderna av 1503 ägnade ni er åt att provocera indianer och stjäla deras och mitt guld. I juni 1503 förlorade ni alla mina fartyg.

Columbus Det var inte genom slarv utan genom skeppsmask.

Ferdinand Den masken fick ni när ni bråkade med indianerna. Under nio månader gjorde ni ingenting på Jamaica.

Columbus Vi var strandade, och guvernör Ovando på Hispaniola vägrade skicka något skepp till vår undsättning.

Ferdinand Kort sagt, under två år var ni till ingen nytta alls ens för er själva. Och du kräver att jag ska betala er för detta retroaktivt.

Columbus Jag kräver också att min titel ärvs av min son Diego enligt vårt kontrakt.

Ferdinand Inkquisitionen vill gärna slita er i bitar, Columbus.

Columbus Ers majestät, jag har redan överlevt mig själv. Jag har aldrig varit rädd för döden. Jag är gammal och sjuk och har inte långt kvar. Jag har gett er en ny värld som jag bara fann och kartlade genom utsägligt lidande. Många av mina män dog för detta. Är det då för mycket begärt att de som ännu lever får sin lön?

Ferdinand Du kom hit trotsande mitt förbud. Om du kommer hit objuden en gång till förlorar du alla dina titlar och dina söner också. Är det klart?

Columbus De får alltså ärva dem?

Ferdinand Om de först gör sig förtjänta av dem.

Columbus Det har Fernando redan gjort. Diego är ännu för ung.

Ferdinand Du har inte bara upptäckt och givit oss en ny värld, Colón. Du har skapat en ny värld. För detta har du min uppriktiga beundran. Och du kan trösta dig med att din nya skapade värld inte kommer att ha plats för någon vidskeplig inkquisition. Förr eller senare kommer denna att helt slås ut av den nya vetenskapliga världsbild och dess möjligheter som du givit oss. För detta tackar jag dig. Och din sista önskan kommer att uppfyllas. Dina män skall få sin lön.

Columbus Det är allt jag begär.

Ferdinand Sedan kan vi båda två dö lugna, min gode amiral.

Columbus Tack, ers majestät. (*bugar sig och går haltande ut på sin käpp.*)

Ferdinand (reser sig) Vi ska nu inte tro att det här var slutet på ett kapitel. Nej, det var bara början.

(*går.*)

9.9 - Genua 17.9.1994 (via Hamburg, Wien och Verona.)